ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5035 ՕԳՈՍՏՈՍ 27/9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1902 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՃԷՄԱԶԻ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5035

درعلیه‌ده غلطه‌ده * آره‌وه‌لك * غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրֆ.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կըվերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ 1884 ՕՐԱԳԻՐ

ՀՐԿԻԶԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Տխուր հետաքրքրութեամբ մը հետեւեցանք Աֆիոն-Գարահիսարի հրդեհին առաջ բերած աւերումներուն ու վնասներուն մանրամասնութեանց զորս լրագիրները հաղորդեցին օրը օրին։ Իսկ Քէօթահեայի առաջնորդական Տեղապահին կողմէ Պատրիարքարան ուղղուած տեղեկագիրը վերջնական ու կատարեալ գաղափար մը կուտար աղէտին վրայ, ծանուցանելով թէ հայաբնակ 1200 տուներէն — որոնցմէ շատերուն մէջ մէկ երկու ընտանիք միասին կը բնակէին —804ը այրած են, անպատսպար ու օգնութեան կարօտ թողլով 5000է աւելի անձեր։ Այրած են նաեւ Հայոց վարի թաղի Ս. Թորոս եկեղեցին, յարակից վարժարանը՝ տակի խանութներով եւ Առաջնորդարանը։ Մեծապէս վնասուած է նաեւ իսլամ ժողովուրդը, հարիւրաւոր տուներու հրկիզումով։

Կայսերական առատաձեռն նպաստին եւ այս առթիւ երախտագիտական Ուղերձի մը մատուցման լուրը հաղորդուեցաւ արդէն, ինչպէս նաեւ վրաններու առաքումը, անխտիր բոլոր հրկիզեալներուն անմիջական կերպով օգնութիւն հասցնելու համար կայս. կառավարութեան կողմէ տեղական իշխանութեանց ուղղուած հեռագրական հրահանգները, եւ այլն։

Պատրիարքարանը, որ 50 ոսկիի նպաստ հասուցած էր, մտադիր է հանգանակութեան ձեռնարկելու, ինչպէս ծանուցուեցաւ երէկ։ Պոլսոյ հայ համայնքին մէջ միակ վաճառական մը գտնուած է որ, իր անունը ծածկելու համեստութեամբ, 10 ոսկի ղրկած է Աֆիոն-Գարահիսար. մօտակայ գաւառակէ մըն ալ անհատ մը փոքրիկ գումար մը ղրկած էր, սա մարդասիրական զգացումը արտայայտելով թէ ինքն ալ ատենօք հրդեհէ վնասուած ըլլալով՝ իրապէս գիտակից էր հրկիզեալներու վիճակին։ Իր նպաստը, ո՛չ թէ նիւթական արժէքովը, այլ անոր գրգիռ եղող այս մտածումովը նշանակութենէ զուրկ չէ. միայն որ, եթէ միջակ կարողութեան տէր բազմաթիւ անձեր նոյն մտածումէն առաջնորդուած՝ իրենք ալ մէյմէկ պզտիկ նպաստ ղրկեն, այդ 10-20 ղրուշները կը գոյացնեն ամբողջութիւն մը որ շատ մը կարօտութիւններու կը հասնի։ Բայց ասոնցմէ առաջ, ունեւոր դասակարգին նպաստներուն ակնկալու է անշուշտ Պատրիարքարանը, իր կատարելիք հանգանակութեամբը որուն արդիւնաւորումը որքան բաղձալի է նոյնքան ալ ապահովուած կրնայ նկատուիլ՝ համանման պարագաներու մէջ տեսնուած արդիւնքներէն դատելով։ Կարնոյ երկրաշարժէն ետքը, այս երկրորդ աղէտն է որուն համար հանրային բարեգթութեան կոչում կ'ընէ Պատրիարքարանը։ Պէտք կա՞յ ծանրանալու այս հրդեհին առաջ բերած կարօտութիւններուն ու զրկումներուն վրայ, երբ այրած տուներուն եւ անպատսպար մնացած անձերուն խոշորկէկ թիւը ինքնին կը բաւէ ամենադառն գաղափար մը տալու անոնց կացութեան վրայ,—ամէն կերպով կարեկցութեան արժանի։

Աֆիոն-Գարահիսարի ժողովուրդը, մեծ մասամբ արհեստով ու առեւտուրով զբաղող ժողովուրդ մը, իր բարեկեցիկ դասը ունենալով հանդերձ, օրը օրին ապրող, խնայասէր եւ աշխատասէր համայնք մը եղած է միշտ. 800 երկսեռ տղաքներ դաստիարակող վարժարան մը կը պահէր առանց շատ զբաղեցնելու Պատրիարքարանը՝ ուսուցչական եւ հոգաբարձուական վէճերով. իր երկու եկեղեցիները ունէր զորս լաւ կերպով կը մատակարարէր՝ դպրոցին պէս. եւ բաւական ալ հասութաբեր կալուածներ ունէր եկեղեցիի, դպրոցի եւ Առաջնորդարանի համար։

Այսօր, այդ ժողովուրդին մեծ մասը վրաններու տակ, բացօթեայ տեղեր բնակելու տխուր հարկին մէջ կը գտնուի, առանց կահ կարասիի, այդ 800 դպրոցականները փողոցը մնացած են, եւ եկեղեցիէն, վարժարանէն ու Առաջնորդարանէն զատ՝ այրած է նաեւ անոնց մատակարարութիւնը ապահովող կալուածներուն մէկ մասը,—500 ոսկիի արժողութեամբ։

Ասկէ աւելի տխուր պատկեր մը կրնա՞յ ներկայանալ մեր աչքին։

Պարագաներ կան, ուր Պատրիարքարանին կողմէ հանրութեան ուղղուած նպաստի կոչը փութկոտ ընդունելութիւն մը չի գտներ,—ինչպէս Մայր եկեղեցիի նորոգութեան գործը, զոր վերջ ի վերջոյ միակ անհատ մը ստանձնեց կատարել իր ծախքով,— բայց այդ պարագաները՝ ուր հանրութիւնը ստիպողութիւն չի տեսներ բանալու իր քսակը, հազուագիւտ են։ Ընդհանրապէս, Պատրիարքարանի հայրական հրաւէրը անարձագանգ չէ մնացած անմիջական պէտքերու, իրական կարօտութիւններու առջեւ,—երկրաշարժի կամ հրդեհի հետեւանք,— եւ ներկայ պարագան ալ ատոնց կարգէն է տարաբաղդօրէն։

Հարուստը պզտիկ մաս մը տրամադրելով բարեգործութեան յատկացուած իր նպաստի բաժինէն, ու միջակ դասակարգը՝ պզտիկ զոհողութիւն մը ընելով իր այս կամ այն զբօսանքէն զրկուելու, մէկ անգամի համար, պիտի գոյացնեն նպաստի ամբողջութիւն մը որ հազարաւոր հրկիզեալներու վիճակը պիտի ամոքէ, կայս. կառավարութեան հասուցած անմիջական նպաստներուն հետեւելով, եւ մինչեւ ձմրան հասնիլը, որ հեռու չէ, դիւրութիւն պիտի ընծայէ այդ դժբաղդներուն՝ տուն տեղ մը կազմել կրկին, պատսպարան մը հայթայթել իրենց, ու մեղուաջան աշխատութեամբ ճարել իրենց օրապահիկը եւ խնամել իրենց ընտանիքը։

Տ. Ս.

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի)

Պէտք չէ երեւոյթէն դատել.— Մաղնիսացիք եւ կրթական գործը.— Նորընտիր Ուսումնական Խորհուրդը եւ իր առաջարկը.— Գէորգ էֆ. Պուլլի եւ իր պատրաստած կրթական ծրագիրը.—Պալեօզեան Մասքեռս էֆ.ի նուէրին առթիւ.—Քարաքաշի դպրոցին ի նպաստ.— Պէրպէրեան էֆ.ի նամակը Ներսէսեանի վարչութեան։

ԻԶՄԻՐ, 20 Օգոստոս

Երեւակայեցէք ընդարձակ հոյակապ շէնքի մը մէկ անկիւնը նետուած միայարկ 5-6 սենեակներ առանց պատուհանի, ցած առաստաղներով. իւրաքանչիւրին մէջ բզիկ բզիկ եղած՝ խոտերը թափթփած լղրճուկ երկու անկողին, հարկաւ ոջլոտ, որոնց վրայ անցուած սաւանները աղտոտութենէն սեւցած։ Ասկէ զատ ապականեալ մթնոլորտ եւ ամէն տեսակ աղտոտութիւն հոն, ինչ որ կ'ուզէք երեւակայեցէք, մինչեւ իսկ խելքէ մտքէ չանցած աղտեղութիւն, զոր տարին բոլոր անխնամ թողուած ախոռի մէջ անգամ տեսնել անկարելի է։ Պոլսեցւոց գաղափար մը տալու համար այդ աղտոտութեան մասին, չեմ կրնար մինչեւ իսկ նմանցնել ասկէ 10-15 տարի առաջ Պալաթի նաւամատոյցին դիմացի կողմը գտնուող Հրէից աղտոտ փողոցներուն։ Այս աղտոտութիւնը մահացու գարշահոտութիւն մը առաջ բերած է հոն, ուր մարդ առանց թաշկինակը քթին բռնելու չի կրնար ներս մտնելու քաջութիւնը ունենալ։ Կ'երեւայ թէ այդ սենեակները շինուելնէն ի վեր մաքրութեան երես տեսած չունին. գոնէ հոն անգամ մը այցելողը անոնց երեւոյթէն իրաւունք ունի այդպէս դատելու։ Ըսեմ թէ ո՞ր տեղի համար է նկարագրութիւնս։ Այդ սենեակները կը ներկայացնեն տեղւոյս Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցին յիմարանոցը, ուր առաջին անգամ ըլլալով այցելելու փափաք ունեցայ, ինչ որ նախապէս յայտնած էի Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան մէկ անդամին եւ ինքն ալ առանց ամչնալու ինծի ընկերացած էր։ Սենեակներէն մէկուն մէջ տեսայ երկու ծեր՝ խոտէ անկողիններու վրայ, մէկը նստած ու միւսը արթուն պառկած. զարմանքս չափ չունեցաւ երբ իմացայ յիմարապահէն թէ այդ ծերերը յիմար չէին այլ հիւանդ՝ անմիջական դարմանի պէտք ունէին խեղճերը։ Եկուր տես որ Հիւանդանոցին բժիշկները յիմարանոցին ճամբան իսկ չեն գիտեր եւ անոնցմէ որո՞ն մտքէն պիտի անցնի թէ հոն այդ աղտոտ տեղը, դարմանի կարօտ հիւանդներ կան։ Այս անօրէն ու անխիղճ կարգադրութեան համար դիտողութիւն ըրի Հոգաբարձու առաջնորդիս, որ կակազեց եւ միայն իրաւունք տուաւ ինծի առանց կարմրելու։

Յիմարները ամէնքն ալ անվնաս մարդիկ գտայ բաց ի քանիամեայ գեղեցիկ ու նիհար երիտասարդէ մը, որուն ոտքերուն շղթայ անցուած էր եւ նետուած ամենէն մութ, աղտոտ ու գարշահոտ սենեակին մէջ։ Քննեցի խեղճերուն զգեստները եւ տեսայ թէ ուղիղ կը համեմատի այդ սենեակներու մաքրութեան հետ։

Հիւանդանոցին վերի յարկը նետեցի ինքզինքս միշտ հոգաբարձու ընկերիս հետ։ Սենեակի մը մէջ աչքիս զարկաւ տարօրինակութիւն մը, որու նմանը անկարելի է որ տեսնուած ըլլայ նմանօրինակ ուրիշ հաստատութեան մը մէջ։ Երկու մահճակալ կը պարունակէ այդ սենեակը. մէկուն մէջ երիտասարդ յոյն կին մը հիւանդութենէ հազիւ ապաքինած կ'երեւի, իսկ միւսին մէջ որ առաջինէն կանգուն մը իսկ հեռաւորութիւն չունի, օրհասական եւ կմախք դարձած ծերունի կին մը կայ, իր ծանօթներէն շրջապատուած որոնք թաշկինակը աչքերնուն վայրկեանէ վայրկեան խեղճ ծերուկ կնոջ մահուան կը սպասեն արտասուաթոր։ Տեսարանը սրտաշարժ է. երիտասարդուհին սարսափէն ի զուր կը ջանար աչքերը փակել, դրացուհիին մօտալուտ մահը չտեսնելու համար։

Մեկնեցայ Հիւանդանոցէն, որուն արտաքին տեսքը խոստոր կը համեմատի ներքինին. ամենէն աւելի ցաւալի տեսարանը որ մտքէս բնաւ չպիտի ելլէ եւ որ առիթը ընծայեց ինծի այս տողերը գրելու, յիմարանոցի խղճալի եւ աղտոտ վիճակն է. պարագայ մը որ պատիւ չի բերեր Հոգաբարձութեան։

⁂

Բարեխղճութիւնը զոր ունեցաւ վերջերս Մաղնիսայի Թաղականութիւնը իր ուսուցիչներուն նկատմամբ այնքան գովելի է որ հրապարակային շնորհաւորութեան (*) արժանի կը գտնենք։ Մտիկ ըրէք.— Տեղւոյն վարժուհիներէն մէկը վերջերս նամակ կը ստանայ Իզմիրէն թէ իր հայրը ծանրապէս հիւանդ է։ Հեգ վարժուհին այս անակնկալ դժբաղդութենէն շուարած՝ նամակը ձեռքին մէջ կը դիմէ Թաղական աղաներուն, յետնեալ ամսաթոշակները առնելու եւ խեղճ հօրը քով երթալու համար։ Դրամ չեն տար խեղճին, որ կ'աղաչէ, կը պաղատի, եւ ի վերջոյ ճամբու ծախքի համար քանի մը մէճիտիէ կ'ուզէ. անօգուտ, մտիկ ընող ո՞վ։ Այսպէս քանի մը օր կ'անցնի. երեւակայեցէք վարժուհիին տագնապալի վիճակը։ Մէկ քանի օր ալ կը սահին եւ դժբաղդ վարժուհին, թէեւ մեծ դժուարութեամբ, կը ճարէ ճամբու ծախքը եւ Իզմիր կը դառնայ, բայց աւա՜ղ, հայրը ոչ եւս էր։

Ուրիշ ուսուցիչ մըն ալ իր յետնեալ ամսաթոշակները չկրնալով գանձել՝ տան վարձքի, ուտեստի, եւայլնի համար հոս ու հոն պարտքի տակ կը մնայ։ Իր թոշակները կը պահանջէ, մտիկ ընող չկայ, աղաներուն դիմելէն կօշիկները կը մաշին. անօգուտ։ Կը խնդրէ որ իր պարտատէրերուն խօսք հասկցնեն, երաշխաւոր ըլլան եւ քիչ մըն ալ դրամ տան, Իզմիր երթալու համար։ Ասոնցմէ եւ ոչ մէկը կ'ընեն։ Այդ դասատուն զոր մօտէն կը ճանչնանք իբր պարտաճանաչ ու խղճամիտ աշխատող մը ուսուցչական ապերախտ ասպարէզին մէջ, վերջապէս չգիտեմ ինչ կարգադրութիւն ընելով պարտատէրերուն հետ, շունչը շիտակ կ'առնէ Իզմիր, ուր քանի մը օր մնալով նորէն կը վերադառնայ Մաղնիսա, իր պահանջքը գանձելու համար։ Հոգաբարձու աղան 3 ոսկի ամսականով կ'ուզէ յիշեալ դասատուն իր պաշտօնին մէջ վերահաստատել, այն պայմանով որ տարին բոլոր աշխատի եւ 10 ամսուան թոշակ ստանայ, այսինքն յառաջիկայ արձակուրդին ամսական չուզէ։ Չեմ գիտեր թէ ուսուցիչը ընդունե՞ց այս ինքնատեղծ պայմանը թէ ոչ։

Յիշենք երրորդ դէպք մըն ալ որ կը վկայէ տեղւոյն անօրէն-ուսուցիչ եւ միանգամայն գրական հրապարակի վրայ իր սահուն ու բաղմիալից գրչով եւ հրահանգիչ գրուածներովը ծանօթ Պ. Շահինեանին։ Այս վերջինն ալ խնդիր կ'ունենայ այդ հռչակաւոր հոգաբարձուին հետ, որուն գործած անիրաւութեան պատճառաւ, իր պաշտօնէն կը հրաժարի։ Քիչ ատեն յետոյ յիշեալ հոգաբարձուն կը կանչէ Պ. Շահինեանը. երկուստեք համաձայնութիւն գոյանալով Պ. Շահինեան կը վերահաստատուի իր պաշտօնին մէջ։

Այս համաձայնութենէն քիչ յետոյ, որ կատարեալ իրողութեան մը հանգամանքն առած էր օրինական արձանագրութեամբ, կ'երեւի թէ յիշեալ հոգաբարձու աղան չափազանց կը գտնէ Պ. Շահինեանի համար որոշուած ամսական 23 մէճիտի գումարը, եւ ձեւով մը կ'ուզէ 20ի իջեցնել զայն. Պ. Շահինեանին կ'առաջարկէ այն պայմանը, ինչ որ առաջարկած էր ուրիշ ուսուցչի մը, այսինքն յառաջիկայ արձակուրդին երկու ամսաթոշակները չվճարել։ Այս ապօրինի կարգադրութեան վրայ զայրացած՝ Պ. Շահինեան վերջնապէս կը հրաժարի պաշտօնէն եւ կարծեմ ալ մտադրութիւն ունի Իզմիր հաստատուելու։

Երանի՜ թէ մեր նորընտիր Ուսումնական Խորհուրդը Շահինեանը Իզմիրի դպրոցին դասախօս կարգէր, որուն նման ձեռնհաս ուսուցիչներ միայն կարող պիտի ըլլան գործադրելու կրթական այն նոր ու արդիւնալից ծրագիրը, զոր հակիրճ կերպով պիտի ներկայացնենք հոս եւ զոր պատրաստած է նորընտիր Խորհուրդին անդամներէն Գէորգ էֆ. Պուլլի։

⁂

Մաղնիսացւոց իր կրթական հաստատութիւններուն զարգացման հանդէպ ցոյց տուած ցուրտ վերաբերումին վրայ կը ցաւինք, բայց չենք զարմանար. որովհետեւ առաջին անգամ չէ որ պարտաճանաչ ուսուցիչներու արժանապատուութիւնը կը վիրաւորեն։ Միայն եթէ կայ կէտ մը որու վրայ չենք կրնար զարմանալ, այն է թէ տեղւոյն Թաղականութեան մէջ կը տեսնուին երկու անանկ դէմքեր, որոնց օրով նմանօրինակ անհաճոյ ու անվայել արարքներ պէտք չէին տեղի ունենալ։ Ու ո՞վ է այն հոգաբարձուն, որուն քմահաճոյքին խաղալիկ կը դառնան տեղւոյն ուսուցիչները, ուսուցիչներ որոնց ոտքին փոշին մաքրելու չափ արժանիք չունի այդ հոգաբարձու տիպարը։ Ինչ կը նշանակէ դասատուները տարին ամբողջ աշխատցնել եւ 10 ամսական վճարել։ Եթէ չենք սխալիր, այդ հոգաբարձուն անցեալ տարի պաշտօնէ քաշուած էր, որուն պատճառը զանց կ'ընենք հոս յիշել։ Ինչո՞ւ դարձեալ այս տարի վերընտրեցին զինքը, հարկաւ բարեմասնութիւն մը պիտի ունենայ մարդ մը որ վերընտրուի պաշտօնի մը մէջ. ո՞րն է ուրեմն այդ հոգաբարձուին հազուագիւտ բարեմասնութիւնը։ Միթէ Մաղնիսայի մէջ ուսումնատենչ երիտասարդներու արմատը չորցա՞ծ էր որ դարձեալ աղաներ պաղատէր են այդ անման հոգաբարձուին որ բարեհաճի շարունակել պաշտօնը, վարժարանները իսպառ փճացնելու համար։

Ինչ որ ալ ըլլայ, այս ամբողջ պատմութենէն սա կը հետեւի թէ Մաղնիսայի Թաղականութիւնը պատասխանատուութեան ծանր բաժին մը ունի, սանկ ու նանկ ողորմելիներու ձեռքը ձգելուն համար իրենց կրթական ամենակարեւոր գործը, պարագայ մը որ ոչ տեղւոյն համայնքին եւ ոչ ալ Թաղականութեան պատուաբեր չի կրնար ըլլալ։

ԱՏՈՄ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՆԻՇԵՐ

(Տար. երէկի թիւէն եւ վերջ)

Դպրոցական քննութիւններ.— Դպրոցին բարեկարգումը.— Մանկապարտէզի հանդէս.—Նուագածուաց խումբ.— Թատերասիրաց խումբ.—Եկեղեցիին բարեզարդութիւնը։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 14/27 Օգոստոս

Մէկ քանի շաբաթ առաջ, աղւոր օդով կիրակի օր մը, տեղի ունեցաւ Պօղ. երկսեռ վարժարանի մանկապարտէզի հանդէսը։ Կէսօրուան ժամը 1էն արդէն երկսեռ խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած էր դպրոցին կից պարտէզին մէջ, ուր խոշոր հնաւուրց ծառեր ասպնջական լայն հովանի մը կը սփռէին, հանդիսականները միջօրէի կիզիչ արեւուն ճառագայթներէն պաշտպանելու համար։ Ս. Առաջնորդ Հայրը, դարաւանդի մը վրայ, եկեղեցական դասուն հետ բազմած էր աթոռի մը վրայ. իր շուրջը կ'երեւային ծանօթ անձնաւորութիւններ, ի մէջ այլոց, Աբրահամ պէյ Բարթող։ Ազգին մանկապարտէզի երկսեռ աշակերտները, պճլտուն աչքերով պզտիկ անմեղ նոնոշիկներ, իրենց վարժուհիին առաջնորդութեամբ կ'ընէին անանկ բաներ զորս ամէն մանկապարտէզի հանդէսներու մէջ կը տեսնենք։ Պզտիկ գաղափար մը տալու համար հոս յայտագրէն մաս մը կ'ընդօրինակեմ. 1. Մարշ (Մենք Սանիկներ) 2. Ընթերցում եւ արտասանութիւն, 3. Ժիրոֆլէ ժիրոֆլա, 6. Շերամ (հանգիստ եւ նախըմթրակ), 7. Աշխարհագրութիւն Գ. Ֆրոպէլեան նուէրներ, 11. Ժիգ (գառըէլ), 12. Խաղալիկներու բաշխում։

Հոս փակագծի մէջ ըսեմ որ ձեռագիր յայտագրին մէջ որ հանդէսին ատեն ձեռքս անցաւ՝ մանկապարտէզը «ն»ով գրուած էր։ Հայ նուագածուներու խումբը սիրուն կտորներ նուագեց։ Պզտիկները խաղին մէջ դրեցին համարձակօրէն եւ գոհացուցիչ կերպով կը կատարէին իրենց դերերը։ Ֆրէօպէլեան նուէրներու բաշխումը կատարեցին Ս. Հայրը եւ Աբրահամ պէյ Բարթող։ Ջանք մը կը տեսնուի տարին մէջ աւանդուածը չաւանդուածը ամբողջութեամբ յայտագրին մէջ զետեղելու, եւ աշակերտներուն, այլազան բազմաթիւ հարցումներ ուղղելու։ Այս ճիգը անիմաստ եւ անմտած կը գտնեմ։ Այս կարգի հանդէսներու մէջ հարկաւոր են օգտակար, հետաքրքրաշարժ եւ զբօսացուցիչ բաները միայն, որոնք կարճ ժամանակի մէջ աւարտելու են։ Պզտիկները ստիպումով կ'ընէին զիրենք չշահագրգռող եւ անհրապոյր բաներ։ Յայտնի ձանձրոյթ մը կը կարդացուէր ամէնուն դէմքին վրայ, եւ բնականօրէն։ Երեւակայեցէք անկաշկանդօրէն ցատկռտելու, վազվզելու վարժ պզտիկներ, որոնք հանդէսի ամբողջ տեւողութեան ատեն, 5 ժամ շարունակ, օրիորդին սորվեցուցած ձեւերը կ'ընէին կամ գոցերը կ'արտասանէին։ Եւ այս ամէնը Ֆրօպէլեան դրութեամբ, գէշ չէ, հէ՞։

⁂

Չեմ գիտեր ո՛ր հովը ժամանակէ մը ի վեր սպրդած է կարգ մը դեռաբոյս երիտասարդներ բեմ ելլելու, երեւալու տարօրինակ եւ անդիմադրելի մարմաջով։ Դարա... սկզբիկ որոշ երիտասարդութիւն մը հասարակութեան օծիքը չթողուց, եւ չթողուց գլուխ մը որ իր ցուցադրութեամբ ցուցուցած չըլլայ։ Ասոնք մէկ քանի տարիներէ ի վեր թատերական խումբ մը կազմակերպած են, որ մինչեւ այսօր ամէն գոյնի եւ տարազի տակ մտաւ, այնպէս որ յարմարելու եւ բարեփոխուելու ճիգէն վտիտցած, օրհասական վիճակի մը մատնուած է։ Հասարակութիւնը զիրենք քաջալերեց իրենց նախափորձերուն մէջ, կարծելով թէ խումբը տակ էր զարգացումի, որ պայմանն է թատերական խումբի մը գոյութեան։ Ամէն ոք ուրախ սրտով ողջունեց երեւումը նորակազմ թատերական խումբին, որ կոչուած էր լեցնելու կարեւոր պակաս մը, մանաւանդ տեղւոյս գեղարուեստասէր երիտասարդութեան համար։ Սակայն մեր ամաթէօր պարոնները, նուազ բանգէտ եւ աւելի յաւակնոտ, ոչ միայն չկրցան օգտուիլ եղած քաջալերանքէն, այլ ընդհակառակը, խորհելով թէ նուազ եռանդով եւ աշխատանքով կարելի է ստանալ տքնութեամբ ձեռք բերուելիք արդիւնքը, թուլցան իրենց ջանքերուն մէջ եւ միամտաբար շահագործեցին հասարակութեան քաջալերանքը, անանկ որ եղան ներկայացումներ, ուր ամբողջ դերակատարներու պաշտօնը յուշարարը կը կատարէր, ուր մեր խեղճ Դաւիթ դերասանը ինկած մօրուքը երկու ձեռքով կզակը բռնած՝ իր դերը կը մրթմրթար, եւ այս ամէնը չփացած անտարբերութեամբ մը, որ հրէշային է եւ զզուելի։

Խումբին քանի մը անդամներուն անձնապէս խօսեցայ որ լուրջ ըլլան իրենց ձեռնարկին մէջ, լաւ հասկնան իրենց կատարած գործին չնչին հանգամանքը, իւրաքանչիւր ոք իր դերը ինք կատարէ եւ ոչ թէ յուշարարը, եւ վերջապէս ըրածնուն գիտակցութիւնը ունենան։ Եւ այս կարգի խրատականներ՝ շատերու կողմէ, սակայն որո՞ւ կ'ըսես։ Խումբը բոլորովին ագէտ եւ ոչ զգայուն տարրերէ կազմուած է, որուն նախապէս ցուցուցած եռանդը կարծեցնել կուտար թէ զարգացման, յառաջդիմութեան տենչացող անձեր են ամէնքն ալ։ Ներկայացումները իրարու ետեւէ չկշտեցին որ մեր թատերասէրները իրենց թատերացանկին ոչ մէկ խաղին ոգին ըմբռնած են։ Դերասանական արուեստի տարրական սկզբունքներու վրայ գաղափար անգամ չունին։ Այս նուրբ ու փափուկ ասպարէզին մէջ որոշ յատկութիւններ անհրաժեշտ են. օրինակ, անտարակուսելիօրէն կը պահանջուի որ դերասանը ներկայացուելիք խաղին ամբողջական իմաստը լաւ մը հասկնայ, մանաւանդ իր ստանձնելիք դերին հոգեբանութիւնը նրբաքնին կերպով ըրած ըլլայ, եւ անկէ բղխած յուզումը մարմնաւորած զգայ, որպէսզի կարենայ հարազատ թարգմանը հանդիսանալ հեղինակին եւ հանդիսատեսներուն միջեւ։ Այս էական յատկութիւններէն զուրկ դերասան մը բեմի վրայ շարժուն մարդակերպ մըն է, որ ամէն ինչ կը ներկայացնէ բացի հեղինակին գծած տիպէն։ Ու մեր ամաթէօրներուն մէջ կա՞յ անձ մը որ այս էական յատկութիւնները չափով մը իր վրայ փայլեցուցած ըլլայ,—ապահովաբար ո՛չ։ Ասոնց իւրաքանչիւրին համար կարելի է ըսել Պետրոս առաքեալին Գազայի ճամբուն վրայ կառքով ճամբորդող անձին ուղղած համբաւաւոր խօսքը. «Կարդացածդ կը հասկնա՞ս»։ Ընդունելիք պատասխանդ անկասկած միւսէն տարբեր, գլխու յաւակնոտ շարժումով մը եւ պռունկներու սեղմ հեղ-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (5)

ԹՕԼ-ՎԻՔԹՈՐ-ՄԱՐԳՐԻԹ

ՆԻՍԻ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ

Բ

Ժաք ծիծաղելով գոցեց դուռը։ Յետոյ սրահին դուռը բանալով ըսաւ.

—Մտէ՛ք, սիրելի Ֆէրմօն։

Այս վերջինը ներողութիւն խնդրեց տիկինը անհանգիստ ըրած ըլլալուն համար։ Բայց Ժաք բնաւ չէր նեղացած, որովհետեւ իր նախանձոտութիւնը այս անգամ բոլորովին տեղի տուած էր անձնասիրութեան զգացումին առջեւ. զոր իրեն կ'առթէր գեղեցիկ կնոջ մը տէր ըլլալը։ Ժաք կը զգար թէ իր բարեկամը լաւ տպաւորութիւն մը ունեցած էր իր կինը տեսնելով, ինչ որ կը գգուէր երկմարդու իր փառասիրութիւնը. միայն որ շատ գոհ մնացած էր Ֆէրմօնի հանդիպելէն։

Զինուորական ծառայութեան մէջ գտնուած ատեն ճանչցած էր Ֆէրմօնը, երիտասարդ միլիոնատէր մը, որուն հետ յետոյ աւելի սերտ յարաբերութիւններ մշակած էր Բարիզի մէջ, ուր Ֆէրմօն տասը հազար ֆրանք շահած էր իրմէ պաքարայի մէջ. Ժաքի մայրը՝ տիկին Պրիտէլ դէմքի ծամածռումով ու դժգոհութեամբ վճարած էր այդ գումար։ Ուրիշ պարագաներ ա՛լ աւելի մօտեցուցած էին իրարու Ժաքն ու Ֆէրմօնը։ Այս վերջինը հրաւիրած էր իր բարեկամը՝ Սոլոնի սեփական հողերուն մէջ որսորդութիւն ընելու։ Նորվեկիա կատարուած ճամբորդութեան մը ատեն, Ասքարսկ զբօսանաւով, որ հարուստ միլիոնատէրին կը վերաբերէր. Ժաք կը գտնուէր նաեւ այն բազմաթիւ հացկատակներուն մէջ, որոնք Ֆէրմօնի տկարութիւնը եւ վեհանձնութիւնը շարաչար կը գործածէին։ Ֆէրմօն առանց զբաղումի, ու բանիմաց երիտասարդ մըն էր, որուն մէջ հարստութիւնը տկարացուցած էր կամքի ուժը, եւ որ ի վերջոյ պիտի բթացնէր նաեւ բարոյական զգայուութիւնը։

Աննախապաշար մարդիկ միշտ անբաժան ընկերներն էին հարուստ միլիոնատէրին, եւ իր ամէնէն մտերիմ բարեկամները, ինչպէս պարոն Բրայիէ եւ դերկոմս Թալէվ, փայլուն համբաւ մը չէին վայելեր։ Ֆէրմօնի յարաբերութիւնները արագօրէն կը հաստատուէին ու կը խզուէին։ Այսպէս եղած էր նաեւ Ժաքի համար, որուն հետ ունեցած բարեկամական յարաբերութիւնները լքած էր Ֆէրմօն առանց շարժառիթի։ Այս վերջինը հազիւ բարեհաճած էր իր քարտին վրայ շնորհաւորական բառ մը գրել, պատասխանելով Ժաքի հարսանեկան հրաւիրագրին։

Բայց Ֆէրմօն կը ձանձրանար Նիսի մէջ։ Երբ Ժաք Պրիտէլ Քրէտի Լիոնէի մասնաճիւղին մէջ Ֆէրմօնի հանդիպած էր, իսկոյն անոր մօտեցած էր սիրալիր կերպով, առանց նշմարելու իր բարեկամին նեղացած դէմքը։ Ֆէրմօն, քաղաքահաւէ վախնալու ձեւ մը առած, ժաքէթը կոճկած էր, որուն գրպանը կը գտնուէր թղթապանակը։ Բայց քիչ յետոյ ճանչնալով Ժաքը, անոր սիրալիր խօսքերէն ազդուած էր, այնքան հազուադէպ կերպով ճշմարիտ համակրութեամբ մը կը խօսէին իր հետ։

—Միասին կը ճաշէ՞ք, ըսած էր Ֆէրմօն ի վերջոյ։ Քանի մը բարեկամներ ալ հրաւիրած եմ։

Ժաք Պրիտէլ ներողութիւն խնդրած էր, ըսելով թէ չէր կրնար ընդունիլ այդ հրաւէրը։ Ֆէրմօն բոլոր անգործ մարդոց պէս հետաքրքիր, յարած էր.

—Բայց տիկինն ալ միասին բեր, կը խնդրեմ։

Ժաք, փոխադարձաբար իր բարեկամին առաջարկած էր միասին վիլլա երթալու, ուր Ռօզը պիտի ներկայացնէր իրեն։ Ժաք յաջողած էր Ֆէրմօն համոզելու, ճաշի համար իրիկուան ժամադրութիւն տալով երկու բարեկամներուն՝ թախանձանքներուն հակառակ։ Այդ երկու անձերէն մէկը Տօբէ. Լըվընէն էր, իսկ միւսը Պ. Զալալուէքօ, Ռումանացի մը, հեծելանուրդի տարազով ու ահագին սրունքներով։

—Ամբողջ Նիսը կը ճանչնա՞ք, հարցուց Ժաք, տեսնելով որ Ֆէրմօն պատուհանէն բարեւ մը կուտար գլխու եւ ձեռքի հաճոյալի շարժումներով, ի պատասխան դուրսէն եկած բարեւի մը։

—Օրիորդ Հարթլիններն են. չո՛ւա նայեցէք, հիմա կ'անհետանան։

Ժաք ատեն ունեցաւ տեսնելու բաց լանտօ մը, որուն մէջ բազմած էին գարնանային թարմութիւն ունեցող երկու հիանալի աղջիկներ, որոնք ճերմակ յարդէ գլխարկներ, մուսլինէ շրջազգեստներ կը կրէին եւ իրենց ծունկերուն վրայ փռուած էր մաչկեակ մը։

—Աղուոր աղջիկներ են, յարեց Ֆէրմօն։ Դժբաղդաբար, օրիորդ Արապէլլա հիւանդ է։

—Անգլիացի՞ են։

—Ո՛չ, Ամերիկացի։ Ձեզի կը ներկայացնեմ զանոնք։ Անդրանիկը՝ Լիւսի շատ հետաքրքիր է եւ կամքի տէր։ Գիտակցութիւն ունի իր ըրածին։ Եթէ հարուստ ամուսին մը չգտնէ, իրաւ որ պիտի զարմանամ։

Ֆէրմօն գլուխը դարձուց։ Սպասուհիներու իրարանցումին մէջ կը լսուէր պաղ ջուրի աղմուկ մը ու սասսող ձայնի մը մրմունջը։ Բոլ Ֆէրմօնի աչքերուն առջեւ եկաւ Ռօզը գեղեցիկ անուշը, ոսկեգոյն մազերով պատած։ Ու յանկարծ, երիտասարդ միլիոնատէրը մեղմելով իր ձայնը, ըսաւ ողոքիչ շեշտով մը.

—Չեմ զարմանար որ այսքան կանուխ ամուսնացած ըլլաս։

Ֆէրմօն թէեւ Ժաքի հասակակից էր, քսանըչորս կամ քսանըհինգ տարեկան առաւելն, բայց շատ աւելի տարիքոտ կ'երեւար. դէմքին գոյնը անփայլ եւ նուրբ գիծերով, աչքերուն կոպերը սեւածիր, Ֆէրմօնի ամբողջ մարմնոյն մէջ կար մեղկութեան եւ ծուլութեան հրապոյր մը։

—Մօրս գործն էր, պատասխանեց Ժաք։ Խորհած էր թէ նուազ անմտութիւններ պիտի գործեմ։ Պոն Ամի աղուոր աղջիկ մը գտաւ ինծի, աղուոր դրամօժիտի մը ընկերացած։ Իրաւ որ այս կարգի բաները չէ կարելի մերժել։

(Շարունակելի)

նուլան կծկումով մը, հաստատական է։

Հրապարակաւ բարեկամաբար այդ սպարոններուն յանձնարարութիւնս սա է որ մէկդի դնեն ժամանակ մը բեմ ելլելու իրենց տենչը, սկսին ներքնապէս ուժովցնել, կազմակերպել խումբը զարգացած երիտասարդութիւնով մը, ու դերասանութեան վրայ ճառող գրքեր բերել տան զոր լաւ մը վերծանեն, ինչ որ իրենց համար միակ միջոցն է զարգանալու իրենց ընտրած փափուկ եւ դժուար ասպարէզին մէջ, եւ յետոյ հրահանգիչ պարզ խաղ մը աղէկ մը սերտելէ ետք բեմ ելլեն։ Վստահ թող ըլլան որ տեղիս հայ հասարակութիւնը, որ քիչ թէ շատ ըմբռնած է թէ թատրոնը զուարճատեղի մը, քաֆէ-շանթան մը ըլլալէ աւելի կրթութեան, ազնուացման վայր մըն է, դպրոցին եւ եկեղեցիին չափ գրեթէ, գոհացնելու պէտքը կը զգայ իր գեղարուեստի ճաշակը, երբեք պիտի չթերանայ իր քաջալերանքին մէջ՝ հանդէպ դերասանական խումբի մը որ իր կոչումին գիտակցութիւնը ունենայ։ Պիտի խնդրէի որ դերերը անաչառօրէն բաժնեն ու կարող անձի մը յանձնեն առաջնորդող դերերը։ Այդ կարգի կարեւոր դերերը մինչեւ հիմա կատարող պարոնը իր ջղաձգական ու կոշտ շարժումով իր խժալուր, խռպոտ ձայնով բաւական հակակրութիւն ազդած է հանդիսատեսներու վրայ։ Ուրիշ դիտողութիւն մըն ալ. անցեալ օրուան ներկայացման ազդին տակ «Պէնկեանը մէկուսացուած է» խօսքը աչքիս զարկաւ։ 40–45 տարի բեմական կեանքի փորձառութիւն ունեցող անձի մը դէմ այս կարգի անարգանք շատ անազնիւ կը գտնեմ եւ անպարկեշտ։ Դուք, երէկուան խլէզնե՛ր, պէտք է յարգանք տածէք դերասանապետի մը, որ իր ընտրած ասպարէզին մէջ արժանիքներ ցուցուցած եւ խանդավառ ծափեր խլած է հիացող հանդիսականներէ։ Մնաց որ ձեր սկսնակի քայլերուն առաջնորդը եւ ձեր փորձերուն վարժիչը անիկա եղած է ու դուք անոր երախտապարտ էք։ Արժանիք գնահատել գիտնալը եւ պարկեշտութիւնը ամէն ժամանակ եւ ամէն տեղ յարգի ու անստգիւտ առաւելութիւններ են զորս երբեք անտեսելու չէք։

* *

Հոս տանէ մը ի վեր հայ նուագածուներու խումբ մը գոյութիւն ունի։ Բրսանի մօտ արհեստաւոր աղամարդեր ներշնչուելով իտալական նուագածուներու խումբէն, գեղեցիկ գաղափարը կ'ունենան համանման երաժշտական խումբ մըն ալ իրենք կազմելու, եւ իրենց մէջ որոշեալ ամսավճար մը ընելով ու աղէկէն անդէկէն հաւաքումներով՝ իտալացի ճարտար maestro մը կը բռնեն, որմէ կանոնաւոր դասաւանդութեամբ աղէկ թէ գէշ նուագել կը սորվին։ Այսօր այդ պարոնները իրենց ջանքը մասամբ պսակուած տեսնելու սրտի գոհունակութիւնը կը վայելեն։ Եւ վստահ եմ թէ իրենց ցուցուցած եռանդը եւ փափաքը զիրենք ալ աւելի առաջ պիտի մղէ իրենց սիրուն եւ հաճելի ձեռնարկին մէջ, եւ պիտի կատարելագործեն զայն։ Միակ արդար բողոքանք մը ունէին որ ուրախ եմ ըսել թէ իրագործուեցաւ մէկ քանի բարեսէր անձնաւորութեանց աջակցութեամբ եւ խումբին ջանքերով։ Նուագածուներու հագուստին խառնափնդորութիւնը ունկնդիրներու աչքին խորթ եւ անհրապոյր երեւոյթ մը կը պարզէր, որ երաժշտութեան թողած անուշ տպաւորութեան հակառակ, աններդաշնակ տպաւորութիւն մը առաջ կը բերէր։ Համազգեստ մը ունենալու ըղձանքը բաւական կը յուզէր մեր ամաթէօրներուն միտքը որ չուսած՝ չէր գիտեր ի՛նչ միջոցներով խնդիրը լուծել։ Այդ պատուական անձնաւորութեանց տուած գումարը դիւրացուց լուծումը, հայթայթելով գրեթէ համազգեստին համար ըլլալիք ծախքը։ Հագուստները Եւրոպա ապսպրուեցան, եւ մէկ քանի շաբաթ առաջ, խումբը ինքզինքը իր շնորհալի համազգեստով դիտելու հաճոյքը վայելեց։ Բարի վայելում եւ յարատեւութիւն կը մաղթենք։

* *

Տեղւոյս եկեղեցիին ներքին բարեզարդութիւնը, որուն համար ըլլալիք ծախքը ինչպէս նաեւ Առաջնորդարանի չքեղօրէն կահաւորման հոգը, որ բարեսիրաբար բոլորովին իր վրան առած է Աբրահամ պէյ Բարթող, 320 եգիպտական ոսկիի միանուագ վճարումով, մօտերս կը լրանայ։ Բարեպաշտիկ Աղեքսանդրիացին պայծառափայլ, գեղանկար ու նախշուն սրբարանի մը մէջ ալ աւելի հոգեզմայլիկ յափշտակութեամբ պիտի աղօթէ Բարձրեալին։ Գեղեցկութիւնը հոգիին թռիչքը կը բարձրացնէ կ'ըսեն. մեր ջերմեռանդները, ներշնչուելով եկեղեցիին գեղերփնուած տեսարանէն ու աստուածային խորհուրդներու վսեմութենէն, հոգեպէս ալ աւելի բարձր ոլորտի մը մէջ պիտի թեւապարեն, իրենց աստուածասէր տենչանքներու պահուն։

ՄԵԼԻՔ ԱԶԻՆԱԿ

ԱՏԱՐԱԶԱՐԻ
ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

Կը ծանուցուի Ատարազարի Հայուհեաց վարժարանի արդի գիշերօթիկ աշակերտուհիներուն, եւ յառաջիկայ տարեշրջանին աշակերտել փափաքող օրիորդներուն թէ՝ կարեւոր է որ իրենց անունները դրկեն եւ կամ եթէ կարելի է, անձամբ կամ իրենց պաշտպանին միջոցով ներկայանան Մր. Ռ. Ռ. Փիթի, թիւ 5 Ամերիկեան խան Կ. Պոլիս, մինչեւ Սեպտ. 6 (Ն. Տ.)։ Կը յուսացուի որ կարելի ըլլայ կարգադրութիւն մը ընել, որով Հայուհեաց վարժարանի աշակերտուհիներն Ատարազար ուղեւորին զեղչեալ սակագիններով։ 858 2—3

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ

Անտրէ զօրավարին այցելութիւնը.— Բուսաբանութեան պարտէզը.— Գիշերը.— Թուրք դերձակը.—Հրէից ռաբբունապետը.—Պտոյտները:

Բարիզ, 4 սեպտ.—Պարսից Շահը, երէկ առտու, շատ կանուխ արթնցաւ եւ պատշգամը ելաւ։ Կէսօրէն մէկուկէս ժամ առաջ Ելիզէ Բէլէս եկաւ պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը՝ պաշտօնական համազգեստով եւ Առիւծ եւ Արեւ պատուանշանի մեծ ժապաւէնով։ Դեսպան Նազար–Աղա ու գնդապետ Մոնտէյն պատւոյ սանդուխին վարի մասէն ընդունեցին զօրավարը եւ առաջնորդեցին Շահին գտնուած սրահը։ Տեսակցութիւնը շատ կարճ եղաւ։ Պատերազմական նախարարը ցաւ յայտնեց թէ պիտի չկրնայ Ն. Վեհափառութիւնը անձամբ առաջնորդել Սաթօրիի բանակատեղը, ուր մարզանքներ պիտի կատարուին։ Զօրավարը յարեց թէ ստիպուած է իրիկունը հեռանալ Բարիզէն, ներկայ ըլլալու Թուլուզի մօտ կատարուած մեծ մարզանքներուն։ Շահը պատասխանեց թէ շատ երջանիկ պիտի ըլլայ Անտրէ զօրավարին ընկերանալով եւ հարցուց թէ Թուլուզ չա՞տ հեռու է։ Անտրէ զօրավարը ըսաւ որ երկաթուղիով տասներկու ժամ է։ Շահը, այդքան երկայն ճամբորդութեան մը առջեւ, ետ կեցաւ այդ գաղափարէն եւ յայտարարեց թէ Սաթօրի երթալով պիտի բաւականանայ։ Պատերազմական նախարարը մեկնեցաւ։ Շահը կէսօրուան ճաշը ընելէ ետքը քնացաւ եւ կէսօրէն չորսուկէս ժամ ետքը գնաց բուսաբանական պարտէզը, ուր ընդունուեցաւ Թանգարանին տնօրէն Պ. Էտմոն Բէրրիէի կողմէ եւ առաջնորդուեցաւ բնական պատմութեան թանգարանը։ Պարսից Շահը շատ հմուտ է գիտութեանց այդ ճիւղին, ուստի մեծ ուշադրութեամբ ունկնդրեց Պ. Լէբէնի կողմէ տրուած բացատրութիւններուն, եւ հետաքրքրութեամբ դիտեց մամմութի մը կմախքը։ Պ. Լէբէն ըսաւ թէ ատիկայ անդրջրհեղեղեան փիղ մըն է։ Շահը տեղեկութիւն ուզեց կմախքին չափերուն վրայ։ Յետոյ սքանչանօք դիտեց փիղի ժանիքներ։ Ըսաւ թէ Անգլիոյ գահաժառանգ իշխանին պալատան մէջ աւելի գեղեցիկները ու խոշորները տեսած էր։ Շահը թանգարանէն դուրս ելաւ, առանց կենալու իրեն համար պատրաստուած չքասեղանին առջեւ. ուղղակի գնաց վագրաձիերու եւ յամոյրներու դարաստանը, ապա դիտեց առիւծները, վագրերը եւ յովազները. մեծապէս կը հետաքրքրուէր։ Անգղներու վանդակներուն առջեւէն անցած ատեն, ուզեց որ նապաստակ մը իբրեւ կեր տրուի այդ վիթխարի թռչուններէն մէկին, բայց նապաստակը այնքան սաստուեց որ անգղը չկրցաւ զայն բռնել։ Շահը ուզեց իժերու սրահը երթալ. հոն խոշոր օձ մը ցոյց տալով ըսաւ թէ ատիկա շատ վտանգաւոր է։ Այն նապաստակը որ անգղին ձեռքէն ազատուած էր, բերին եւ այդ օձին առջեւ նետեցին։ Սուլում մը եւ սուր ճիչեր լսուեցան։ Խեղճ նապաստակը օձին զօրաւոր օղակներուն մէջ խեղդամահ եղաւ վայրկենապէս։ Գլուխը կախուած մնաց. օձին օղակները աւելի սեղմուեցան։ Շահը չդիմանալով փութով հեռացաւ եւ պարտէզէն դուրս ելաւ ու Ելիզէ Բէլէս դարձաւ։ Գիշերուան ճաշէն ետքը որ հինգ տեսակ կերակուրներէ, երկու տեսակ անուշեղէններէ ու պտուղներէ կը բաղկանար, Օբերա թատրոնը գնաց, ուր ներկայացուեցան Սամսոն է Տալիլա եւ Քոբբէլիա պարերգը։

Բարիզ, սեպտ. 4.— Պարսից Շահը այս առտու ալ դուրս չելաւ։ Ելիզէ Բէլէսի առջեւ հիւանդանոցի կառք մը կեցաւ. զանազան ենթադրութիւններ բռնկան ընել հոն հաւաքուած հետաքրքիրները։ Այդ կառքը եկած էր առնելու դեսպան Նազար–Աղայի որդին՝ Արտաշիր խանը որ «աբբանտիսիթ»է կը տառապի եւ որուն վիճակը քանի մը օրէ ի վեր ծանրացած է։ Արտաշիր խան Պարսից դեսպանատունը տարուեցաւ։ Կէսօրուան ճաշէն ետքը Շահը ըստ սովորութեան քնացաւ։ Սենեակին դուրսը հետեւորդներ կը սպասէին անոր արթննալուն, որպէս զի գիտնան թէ ո՛ւր պիտի երթայ պտոյտի համար։ Այդ հետեւորդներուն մէջ կայ փոքրահասակ ծերունի մը փէսով որ շատ քաղաքավար է եւ հազար խոնարհութիւններով կը պատասխանէ, իր խօսակիցներուն։ Այդ անձը, սակայն, աւելի հարուստ է իր խօսակիցներէն որոնց այնքան յարգանքներ կը մատուցանէ։ Ծագմամբ Թուրք է. քսան տարեկան եղած ատեն խեղճուկ դերձակ մըն էր Թէհրանի մէջ, այդ արհեստը թողուց եւ գոհարավաճառի խանութ մը բացաւ. բաւական հարստութիւն դիզեց եւ Պաքուի մօտ գնեց ընդարձակ հող մը եւ հազիւ թէ տիրացած էր, անոր մէջ երեւան հանուեցաւ քարիւղի հարուստ հոր մը։ Հիմա այդ փոքրահասակ ծերունին տարեկան ահագին հասոյթ մը կը ստանայ այդ տեղէն. շատ համեստ է եւ միշտ քաշուած կ'ապրի։

—Շահը կէսօրէն չորս ժամ ետքը արթնցաւ ու վարի յարկը իջաւ, ուր կը գտնուէր Հրէից ռաբբունապետը Զատոք–Գան զոր դեսպան Նազար–Աղա ներկայացուց Շահին։ Ռաբբունապետը խնդրեց Շահէն որ իր պաշտպանութիւնը շնորհէ Պարսկաստանի Հրեաներուն։ Շահը պատասխանեց թէ արդէն իր պաշտպանութեան տակ առած է Հրեաները եւ այնպէս ալ պիտի շարունակէ։ Պարսիկ վեհապետը կառք նստաւ եւ դէպի Պիւթ–Շոմոն ճամբայ ելաւ, բայց հազիւ թէ քիչ մը տեղ գացած էր, կարծիքը փոխեց եւ հրամայեց Պուա տը Պուլոնը երթալ։ Ջրմուղին մօտ Շահը լուսանկարի գործիք մը բերել տուաւ տեսարանի մը լուսանկարը առնելու, բայց գործիքը չբանեցաւ, յետոյ ճաշարան մը գնաց ու թէյ խմեց։ Պուա տը Պուլոնէն հարսանեկան թափօր մը անցաւ։ Շահը իմացաւ եւ պարսկական ոսկի մը ղրկեց հարսին՝ իբրեւ երջանկաբեր առարկայ մը։

ՊՕԷՐ ՊԵՏԵՐԸ

Ունկնդրութիւն.— Պ. Չէմպըրլէնի փափկանկատութիւնը.— Տըլարի զօրավարը:

Լոնտոն, 4 սեպտ.—(Մաթէնի թղթակցէն).—Լոնտոնէն Բարիզի լրագիրներուն եկած նոր զեկոյցը, որուն համաձայն պօէր զօրավարները այսօր Պ. Չէմպըրլէնի կողմէ պիտի ընդունուէին, սխալ է։ Ունկնդրութիւնը տակաւին տեղի չունեցաւ. բայց վաղը պիտի կատարուի կէս օրին երեք ժամ ետքը։ Այս առտուան լրագիրներուն գիշերը հաղորդուած զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Տըլարի զօրավարը Լոնտոնէն Պրիւսէլ գացեր է։ Ատիկայ ալ սխալ է։ Տըլարի զօրավարը տակաւին հոս կը գտնուի։ Տէյլի Թէլէկրաֆ այս առտուան թիւին մէջ կ'ըսէր թէ Պ. Չէմպըրլէն իմաց տուեր է որ լրագրի թղթակիցները պիտի կրնան ներկայ գտնուիլ իր եւ պօէր զօրավարներուն միջեւ կատարուելիք խորհրդակցութեանց։ Անհաւանական չէ որ գաղթային նախարարը նախապէս այդ տեսակ գաղափար մը ունեցած ըլլայ, բայց այս իրիկուն կը ծանուցուի թէ խորհրդակցութիւնը գաղտնի պիտի կատարուի. կ'ըսուի սակայն, թէ Լորտ Քիչնէր ու ատենագրիչ մը ներկայ պիտի ըլլան։ Հաւանական է որ պօէր զօրավարները քիչ օրէն մեկնին Լոնտոնէն։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԲՈԶԷՆԻ ՄԷՋ

Գերմանիոյ կայսեր մէկ ճառը.— Հաշտարարութեան քաղաքականութիւն.— Կրօնական ազատութիւնը.— Գերմանիա եւ Ռուսիա:

Պերլին, 4 սեպտ.—(Թայմզի հեռագիր).—Գերմանիոյ կայսրը, կայսրուհին ու գահաժառանգ իշխանը, այսօր, ներկայ գտնուեցան Ֆրէտէրիք կայսեր յիշատակարանին բացման Վիլհէլմփլացի վրայ Բոզէնի մէջ։ Արարողութիւնը աւարտելէն ետքը Նոյնին Վեհափառութիւնները, նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսին հետ, գացին նահանգային խորհուրդին պալատը, ուր նոյն խորհուրդին ներկայացուցիչ Պարոն ֆոն Սլամովից Մէօլլէնտորֆ ճառ մը խօսեցաւ, որ կատարեալ հաւատարմութեան դրօշմը կը կրէր։ Կայսրը պատասխանելով բացատրեց Պրուսիական կառավարութեան հետեւած քաղաքականութիւնը Լեհաստանի մէջ. եւ այդ առթիւ տուաւ կարգ մը բացատրութիւններ որոնց կը սպասուէր Մարիէնպուրկի մէջ արտասանած ճառին հետեւանքով։ Այսօրուան բանախօսութեան մէջ աւելի հաշտարար հակում մը կայ։ Վիլհէլմ Բ. ի մէջ այլոց ըսաւ.

«Մեր սիրտերը ուրախութեամբ եւ երախտագիտութեամբ կը լեցնեն ձեր կողմէ արտասանուած երկրասիրական այն խօսքերը որոնցմով Բոզնանիի նահանգին զգացումները կը յայտնէք ինծի ու կայսրուհիին։ Այդ խօսքերը կը հաստատեն Բոզէնի ժողովուրդին կողմէ մեզ եղած սիրալիր ընդունելութիւնները։ Հոս հաւատարիմ գերման ժողովուրդի մը մէջ կը գտնուինք։ Մեզ նկատմամբ հաւատարմական գործ մըն է այն զոր Գերմանները հոս կը կատարեն երկրին բարձրացմանը համար։ Այդ գործը իր նպատակին հասնելու համար, որ է այդ նահանգը ու իր ժողովուրդը բարձրացնել ամբողջ ազգին օգտին համար, Գերմանները պէտք է թօթափեն իրենց ժառանգական թերութիւնը, կուսակցութեանց միջեւ գժտութիւնը, եւ թէ իւրաքանչիւրը պատրաստ ըլլայ իր անհատականութեան ամէնէն մեծ զոհողութիւնը ընել՝ ազգին ամբողջութեանը մէջ ամէնուն հետ համերաշխութեամբ գործելու համար։ Այդպէս էր որ ժամանակին կը վարուէին Թեւթոնեան կարգին ասպետները, որոնք իրենց անձնական հանգստութենէն հրաժարելով, միշտ սերտիւ միաբանած կը մնային իրենց կարգը հաստատուն կազմակերպութիւն մը ընելու եւ յամառ ու յարատեւ աշխատութեամբ մը գերմանական քաղաքակրթութիւնը տարածելու։ Միւս կողմէ բնականաբար պէտք է որ իմ պաշտօնատարներս բացարձակապէս հնազանդին իմ հրահանգներուս ու հրամաններուս, եւ առանց վարանելու գործադրեն այն քաղաքականութիւնը որուն նկատմամբ համոզուած եմ թէ լաւագոյնն է Բոզնանիի նահանգին բարւոյն համար։ Ժողովուրդին ու վարչութեան գործակցութիւնը, վեհապետական տեսչութեան տակ, տարիներու ընթացքին մէջ պիտի նպաստաւորէ նահանգին բարեբաստիկ զարգացմանը։ Մեծապէս կը ցաւիմ որ իմ հպատակներէս մէկ մասը, ոչ-գերման ցեղէ, դժուարաւ համակերպելու երեւոյթ մը ունի իրաց հաստատուած կացութեան։ Ասոր պատճառը երկու սխալներէ առաջ կու գայ։ Նախ ատոնք երկիւղ ունին թէ իրենց կրօնքին վնաս պիտի հասցուի։ Այն որ կ'ըսէ թէ իմ կաթոլիկ հպատակներուս կրօնքի կիրառման համար դժուարութիւններ կը յարուցուին եւ կամ կը պարտաւորեցնեն զանոնք հրաժարելու իրենց հաւատքէն, ծանրակշիռ սուտով մը մեղապարտ կ'ըլլայ. իմ ամբողջ իշխանութիւնս եւ Էքս–լա–Շաբէլի մէջ արտասանած խօսքերս ցոյց կու տան թէ ո՛րքան կը յարգեմ կրօնքը՝ այսինքն իւրաքանչիւր մարդու անձնական յարաբերութիւնները Աստուծոյ հետ։ Այն որ այդ տեսակ զրպարտութիւն մը կ'ընէ, յարգանքի պակասութեան մէջ կը գտնուի յաջորդին նկատմամբ այն մեծ թագաւորին որ ըսած է թէ իւրաքանչիւր ոք պարտի իր փրկութեան հետամուտ ըլլալ ուզած ձեւով։ Երկրորդ սխալը այն կասկածն է թէ ջանք մը կ'ըլլայ վերցնելու ցեղի մը յատկանշական առանձնայատկութիւնները ու աւանդութիւնները։ Ատիկայ իրաւ չէ։ Պրուսիոյ թագաւորութիւնը կազմուած է համախմբումէն բազմաթիւ ցեղերու որոնց իւրաքանչիւրը կը պարծենայ իր անցեալ պատմութեանը եւ որոշիչ հանգամանքին համար, սակայն ատիկա արգելք մը չէ որ զանազան ցեղերու պատկանող այդ մարդիկը ամէն բանէ առաջ հաւատարիմ Պրուսիացիներ ըլլան։ Պէտք է որ այս նահանգին մէջ ալ այսպէս ըլլայ։ Աւանդութիւնները ու յիշատակները կատարելապէս պիտի յարգուին, միայն թէ աւանդութիւնները ու յիշատակները անցեալին պատմութեանը կը վերաբերին։ Այս միջոցիս ինծի համար Պրուսիացիներ միայն կան հոս եւ պարտաւոր եմ հսկել որ այս նահանգը անքակտելի կերպով կապուած մնայ պրուսիական միապետութեան եւ միշտ կատարեալ հաւատարմութեամբ Պրուսիացի ու գերման մնայ։ Բաժակս որ Ռէնի սքանչելի եզերքներու խաղողին հիւթովը լեցուած է, կը պարպեմ Բոզնանիի նահանգին եւ անոր բարգաւաճմանը։»

—Հոս այնպէս կը նկատուի թէ Գերմանիոյ կայսեր կողմէ Վարշաւիոյ կուսակալ Չերչքով զօրավարին Սեւ Արծիւ պատուանշանի տրուիլը եւ Վիլհէլմ Բ.ի կողմէ ռուսական զօրագունդին սպաներուն ներկայութեամբ խօսուած համակրական ճառը, նոր ապացոյցներ են Ռուսիոյ ու Գերմանիոյ բարւոք յարաբերութեանց։ Բոսք կը կարծէ թէ ռուս սպաներու ներկայութենէն կը հասկցուի թէ որ եւ է հակառակութիւն չկայ Պրուսիոյ կառավարութեան եւ Ռուսիոյ կառավարութեան քաղաքականութիւններուն միջեւ։

Պ. ՌՈՒԶՎԷԼԹԻ ԱՐԿԱԾԸ

Շնորհաւորական հեռագիրներ Պ. Լուպէի, Գերմանիոյ կայսեր եւ Պարսից Շահին կողմէ.— Պորիս-Վլատիմիրովիչ մեծ-դուքսը.— Պ. Ռուզվէլթի տպաւորութիւնը արկածին ատեն:

Ուաշինկթըն, 4 սեպտեմբեր.— Շնորհաւորական բազմաթիւ հեռագիրներ ու նամակներ կը հասնին Օյսթէր–Պէյ, Պ. Ռուզվէլթի ամարանոցը, իր անցուցած կառքի արկածին պատճառաւ, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդեցինք երէկ։ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէ հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Պ. Ռուզվէլթի.— «Հիմա իմացայ տխուր արկածին լուրը։ Բարեբախտ կը զգամ ինքզինքս, լսելով որ վտանգէն ազատեր էք։ Կը փութամ ձեզի ուղղելու իմ ամէնէն անկեղծ շնորհաւորութիւններս եւ նորոգելու իմ յարատեւ բարեկամութեանս հաւաստիքը։»

Պ. Ռուզվէլթ սապէս պատասխանեց Պ. Լուպէի.— «Սրտագին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ այն բարեկամական շնորհաւորութեանց համար, զորս ինծի ուղղած էք՝ Նախախնամական կերպով արկածէն ազատելուս առթիւ։»

Վիլհէլմ կայսրն ալ սա հեռագիրը ուղղած է Բոզէնէն.—«Բոլոր Ամերիկացիներուն հետ ես ալ շնորհակալ կ'ըլլամ Նախախնամութեան, որ ձեր կեանքը խնայեց այդ ահռելի արկածին մէջ։»

Պարսից Շահը հեռագրած է.— «Մեծ ցաւով իմացայ արկածին լուրը, եւ ուրախ եմ որ թեթեւօրէն վիրաւորուած էք։ Արագ ապաքինում կը մաղթեմ Ձեր Վսեմութեան։»

—Մ. Նահանգաց նախագահը, որուն շրթունքին մէկ մասը կտրուած, մէկ այտը ուռած եւ աջ աչքը կապուտցած է, երէկ կառքով պտոյտ մը կատարեց, յետոյ Օյսթէր–Պէյի մէջ ընդունեց Պորիս Վլատիմիրովիչ մեծ դուքսը, ընկերակցութեամբ ռուսական դեսպան կոմս Գասինիի։ Պ. Ռուզվէլթ, իր ընտանիքէն շրջապատուած, մեծ–դուքսը ընդունեց, որ ջերմապէս շնորհաւորեց նախագահը, արկածէն ազատելուն համար։ Իրիկուան մեծ–դուքսը Ելեքթրա զբօսանաւով դարձաւ Նիւ–Եորք։ Պ. Ռուզվէլթ քանի մը օրէն դէպի հարաւ պիտի մեկնի, իր ընտրական ուղեւորութիւնը սկսելու համար։

—Պ. Ռուզվէլթ իր անցուցած արկածին ազդած տպաւորութեանը վրայ խօսելով ըսեր է թէ մահը երբեք այդքան մօտէն չէր տեսած, նոյն իսկ Սանթիակոյի մէջ։ Նախագահը նաեւ յայտներ է թէ արկածին առթիւ չէ վախցեր։ Ելեկտրական թրամուէյին հնոցպանը ծանրապէս չէ վիրաւորուեր, ինչպէս ըսուեցաւ սկզբան։ Կառավարը եւ հնոցպանը որոնք տասնըհինգ օրէն պիտի դատուին, երաշխաւորութեամբ արձակուեցան։

ՆՈՐ ԱՂԷՏ ՄԱՐԹԻՆԻՔԻ ՄԷՋ

Բէլէ լերան նոր բորբոքումը սեպտեմբեր 3ին.—2000 հոգիի կորուստ.—Մանրամասնութիւններ օգոստոս 30ի աղէտին վրայ:

Աժանս Հավաս Նիւ–Եորքէն սեպտեմբեր 5 թուով հետեւեալ հեռագիրը ստացած է, Բէսթըրէն (Սանթա–Լուչիա) առնուած հեռագրի մը համաձայն.—«Եար շոգենաւը, որ Մարթինիքէն կուգայ, լուր կը բերէ թէ նոր բորբոքում մը պատահած է երէկ իրիկուն։ Կը հաւաստուի թէ 2000 հոգիի չափ կորսուած մնացեր են։ Բազմաթիւ բնակիչներ կը հեռանան կղզիէն։» Կ'երեւայ թէ ատիկա Բէլէ լերան մէկ նոր բորբոքումն է, սեպտեմբեր 3ի գիշերը պատահած։ Բուանթ–ա–Բիթրէն հասած հեռագիր մըն ալ, սեպտեմբեր 4 թուով, կ'ըսէ թէ զօրաւոր պայթումներ լսուած էին առջի իրիկուն Ռօզոյի, Բէլէ լերան ու Ֆոռ–տը–Ֆրանսի ուղղութեամբ։ Լրագիրները կը կարծեն թէ 1500 հոգի կորսուեր են անցեալ շաբաթ օրուան բորբոքման ատեն։ Վերջապէս Բէսթըրէ հասած տեղեկութեանց նայելով, Սէն–Վէնսանի խառնարանն ալ կէս գիշերին բուռն բորբոքում մը ունեցեր է։ Ֆրանսայի գաղթային նախարարին հասած պաշտօնական հեռագիր մը բան մը չըսեր նոր բորբոքման մը մասին։

— Ֆոռ–տը–Ֆրանսէն սեպտեմբեր 4 թուով կը հեռագրեն թէ Սիւսէ յածանաւը նոյն օրը Պասթէր հասեր է։ Թաժ յածանաւն ալ, որուն համար մտահոգութիւն կը տիրէր թէ կորսուած է, միշտ Ֆոռ–տը–Ֆրանսի մէջ կը գտնուի։

—Սէն–Թոմասէն սեպտեմբեր 2 թուով Նիւ–Եորք Հէրըլտի քաշուած հեռագրի մը նայելով, Մարթինիքէն հասած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Մորն–Ռուժ բոլորովին կործաներ է, այնպէս որ ո՛չ ոք կենդանի մնացեր է, աղէտը պատմելու համար։ Աժուբա–Պուլէոն ալ թէեւ աւերակ դարձած է, սակայն մեռեալներուն թիւը այնքան մեծ չէ որքան Մորն–Ռուժի մէջ. 200 մեռեալ կը հաշուուին, եւ 400 վիրաւորեալներուն մեծ մասը չպիտի կրնան ապրիլ, իրենց ստացած ծանր այրուածքներուն պատճառաւ։ Մորն–Ռուժ մէկ վայրկեանի մէջ ծածկուեր է ջուրի ու եռացած տիղմի ցայտերով։ Աժուբա–Պուլէոնի վրայ տեղացեր է լիճի տիղմ եւ քարի կարկուտ։ Ծովը յուզուեր է բորբոքման ատեն. յետոյ մակընթացութիւն մը աւերեր է ամբողջ ծովեզերքը։ Շատ մը մարդիկ խեղդուեր են Բարպէրի մէջ։

— Բուանթ–ա–Բիթրէն կը հեռագրեն Նիւ–Եորքի թէ Կրանտ–Ռիվիէր ալ քանդուեր է։ Ֆոռ–տը–Ֆրանսի Սէն–Լուի ամբոզը շարժուն հիւանդանոցի փոխուեր է. կառավարութիւնը մտադիր է պարպել կղզիին հիւսիսային ծայրը, Լօրէնի եւ Բարպէի միջեւ։

—Սէն–Վէնսանէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ օգոստոս 30ի գիշերը պատահած իւրաքանչիւր ժայթքում ցնցեր է Քինկսթաունի շէնքերը. յետոյ գոլորշիի ամպեր ատրճանաքար բարձրացեր ու ցրուեր են ընդհուպ։ Օգոստոս 30ի կիրակի օրը, այսինքն աղէտին հետեւեալ օրը, օդը գեղեցիկ էր։

—Պաս–Թէրէն (Կուատալուբ) կը հեռագրեն Նիւ-Եորք-Հէրըլտի.— «Պաշտօնական տեղեկագիրներու նայելով, օգոստոս 30ի բորբոքումը մինչեւ հիմա պատահածներուն մէջ ամէնէն սաստիկը եղած է. Բուրորթ գետակին, Շամֆլօր հովտին ու Մարի–Ռէնի միջեւ գտնուած շրջանակը աւերուեր է եւ բլուրներուն վրայ գտնուած բուսականութիւնը այրեր է։ Քինկսթաունէն (Ճամայիք) օգոստոս 31 թուով կը հեռագրեն թէ բուռն պայթումներ լսուեր են օգոստոս 30ի գիշերը։ Ոեւ է վնաս չէ պատահեր,

—Աժանս Հավասի հասած հեռագիր մը, սեպտեմբեր 3 թուով, կ'ըսէ թէ ժողովրդեան մէջ մեծ խուճապ կը տիրէ, ինչպէս առաջին բորբոքման ատեն։ Անտանելի տաք մը կ'ընէ Մարթինիքի մէջ։

—Կուատալուբի կառավարչէն Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնարանը հասած հեռագիր մը կը պարզէ աղէտին մեծութիւնը։ Մորն–Ռուժ եւ Աժուբա–Պուլէոնի մեծ մասը կործաներ են։ Աւերումը կանգ առեր է Բառոթ գետակին քով։ Մօրն–Բառոթ ողջ մնացեր է։ Բոցերը շրջապատեր են Մորն–Բառնասը եւ կանգ առեր են Սէնթ Ճէյմսի բնակարանին առջեւ։ Պաս–Բուանթի բարձունքներն ալ այրեր են։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսիոյ կայսրուհին.—Անգլիոյ թագաւորը.—Աւստրալիա.— Սումաթրա:

Քոբէնհակ, 4 սեպտ.— Ռուսիոյ արքունիքէն առնուած լուրերու նայելով, կայսերական գերդաստանին մէջ ցաւ պատճառած է կայսրուհիին անժամանակ ծննդաբերութիւնը։ Մայր կայսրուհին, վաղը, Քոբէնհակ պիտի վերադառնայ։ Ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ ալ Բեդերպուրկէն պիտի մեկնին։ Կայսրուհիին վիճակը բացարձակ հանգիստի պէտք ունի։ Տակաւին յայտնի չէ թէ Ցարը ներկայ պիտի գտնուի՞ Քուրսքի մօտ կատարուելիք մեծ ռազմափորձերուն։ Կայսրուհիին վիճակը գոհացուցիչ է։

Լոնտոն.—Երէկուան լրագիրները Բանէն սա հեռագիրը կը հրատարակեն.— «Թագաւորական խորհուրդին ծանուցուեցաւ թէ Էտուարտ թագաւորը, այս ձմեռ, Ծնունդէն կամ Տարեգլուխէն քիչ մը ետքը, Բանի երթալով հոն պիտի մնայ, մինչեւ տարեկան նաւարշաւներուն թուականը։ Դեռ յայտնի չէ թէ Անգլիոյ թագաւորը Լորտ Ռընտէլի բնակարանը՞ պիտի իջեւանի թէ օթէլ մը։»

Մելպուրն.— Աւստրալիոյ կուսակալ Լորտ Հոբթոնի յաջորդ մը կարգելէ առաջ, գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն հարցուցած է թէ Մէլպուրնի ու Սիտնէյի մէջ կուսակալին պաշտօնական ապարանքներուն ծախքին համար ի՛նչ գումար պիտի սահմանուի։ Աւստրալիոյ Խորհրդարանը որոշեց տարեկան 137,500 ֆր. յատկացնել, որքան ատեն որ կուսակալը պաշտօնի վրայ մնայ։

Ամսթէրտամ.— Պաթավիայէն կը հեռագրեն թէ հոլանտական զինուորները երկու ամրոց գրաւեր են Կաեոէզներու ցեղէն, Աչինի մէջ։ Ութսուներեք բնիկներ սպաններ եւ 58 հրացաններ գրաւեր են։ Հոլանտացիներուն կորուստն է տեղակալ մը ու չորս զինուոր մեռած եւ տեղակալ մը, յիսնապետ մը ու վեց զինուոր վիրաւորուած։ Ցեղապետը փախեր է. հոլանտական զօրքեր զայն կը հալածեն։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Վիէննայի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Ֆախրէտտին պէյի։

—Այտընի գաւառին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ անուանուեցաւ Պէրաթի գաւառին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Մուսթաֆա Լաթիֆ էֆ. որուն յաջորդեց Մարտինի գաւառին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Նամըք Քեմալ էֆ.։

—Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ քաղաքային հանդիսական թօշակի սնտուկին հաշուակալ Նուրի պէյի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սուլինայի օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Նաւմի էֆ.ի։

ԲԱԼՈՒՄՊՕ դէր-ծովակալը Ակօրտաթ նաւով, երէկ առտու, Տարանթէ հասեր է։ Բալումպօ դէր-ծովակալը անկէ հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտներ է Կ. Պոլիս գտնուած պահուն թէ՛ իրեն եւ թէ Ակօրտաթի սպաներուն եւ զինուորներուն նկատմամբ եղած կայս. շնորհներուն համար։

—Հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշա եւ միւս կայս. թիկնապահները, որոնք մինչեւ Պէչիքթա դէր-ծովակալին ուղեկցելու համար անոր հետ ճամբայ ելած էին, հրաժեշտի ողջոյնը մատուցեր են դէր-ծովակալին որ սեղան մը տուեր է ի պատիւ անոնց։ Ահմէտ Ալի փաշա եւ կայս. միւս թիկնապահները ճամբայ ելեր են Կ. Պոլիս դառնալու համար։

—Թան կը ծանուցանէ թէ, կ'ըսէ Թ. Հաքիքաթ, Բալումպօ դէր-ծովակալը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցած պահուն, կայս. բացառիկ մեծարանքներու արժանացած է, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ Թուրքիոյ ու Իտալիոյ միջեւ ի վաղուց անտի եղած բարեկամական յարաբերութիւնները աւելի եւս ամրապնդուած են։

—Տարանթէէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ակօրտաթ հոն ժամանելուն թէ՛ օսմ. մարտանաւերը եւ թէ ամրոցները հարկ եղած պատիւները ընծայեր են։ Ակօրտաթ քիչ մը կենալէ ետքը դէպի Պէչիքթա ճամբայ ելեր է, ուր կը գտնուի Միջերկրականի իտալական նաւաբաժինը։

—Վեհ. Սուլթանը ոսկիէ ընչատուփ մը պարգեւեց Բալումպօ դէր-ծովակալին, նաեւ Ակօրտաթի համար մրցակալ մը եւ արծաթէ երկու զարդանօթներ որոնց վրայ այցելութեան թուականը քանդակուած է հետեւեալ արձանագրութեամբ.—«Վեհ. Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Բ. կը պարգեւէ Միջերկրականի իտալական նաւաբաժնին՝ իբրեւ յիշատակ Կ. Պոլիս այցելելուն եւ իբրեւ հաւաստիք մը՝ երկու երկիրները միացնող բարեկամական զգացմանց։»

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Բալումպօ դէր-ծովակալին սպայակոյտին պետ նաւային գնդապետ Ալպէրթօ տէ Օրէսթիսի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Նաւաբաժնին առաջին մեքենավար Բասքուալէ Բափիուլօ սպային. նաեւ զանազան պատուանշաններ միւս սպաներուն։ Նաւաբաժնին բոլոր սպաներուն ոսկիէ ու արծաթէ չքանշաններ տրուեցան՝ իբրեւ յիշատակ այդ այցելութեան։

—Շաբաթ իրիկուն կայս. պալատան մէջ տրուած հացկերոյթէն ետքը, դէր-ծովակալը, Իտալիոյ դեսպանը եւն. ներկայ գտնուեցան նուագահանդէսի մը։ Քիչ վերջը Վեհ. Սուլթանը գնաց հիւրերուն գտնուած սրահը եւ խօսքը իտալացի սպաներուն ուղղելով, բարեհաճեցաւ ըսել թէ հաճոյք զգացած է անոնց կողմէ Իր մայրաքաղաքին տրուած այցելութենէն. նաեւ դրուատալից խօսքերով Իր կայս. մեծարանքները շնորհեց անոնց։

ՏՆՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆրանսայի դեսպան Պ. Բօնսթան, երէկ, Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցաւ Մեծ–Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին հետ։

— Անգլիոյ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քօնոր եւ Սերպիոյ դեսպան Սավա Գրուիչ զօրավարը, երէկ, Բ. Դուռ երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Անգլիոյ դեսպանը նաեւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ պետական Խորհուրդին նախագահին հետ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնը խնդրեց ձեռնհաս պաշտօնատունէն շնորհակալութիւն յայտնել Ռումանիոյ կառավարութեան՝ երկրագործական մեքենաներու ուսումնասիրութեանը մասին հոն ղրկուած օսմ. պաշտօնեաներուն եղած ընդունելութեանց եւ ցոյց տրուած աջակցութիւններուն համար։

ԽՄՈՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ.— Եւրոպայի մայրաքաղաքները գտնուող օսմ. դեսպանատունները, եպարքոսական հրամանի մը վրայ, տեղեկագրեցին թէ մեծ չափով խմորի մեքենաները մէկ քառորդ ժամու մէջ 250 քիլօ եւ փոքր չափովներն ալ 150 քիլօ խմոր կը պատրաստեն եւ թէ տասնըհինգ տարեկան տղայ մը կրնայ գործածել այդ մեքենաները։ Ուստի գրուեցաւ քաղաքապետութեան ու նահանգները որ նոյն մեքենաներուն գործածութիւնը յանձնարարեն փռապաններուն։ Այդ գրութիւնը նաեւ պիտի գործադրուի զինուորական փռերու մէջ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ գաւառին ոստիկաններուն թիւը երեսունըվեցի պիտի բարձրանայ։

ՍԵՊՀԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ.— Կրկին անգամ գրուեցաւ բոլոր նահանգները թէ սեպհականութեան համար Տէֆթէրխանէի կողմէ տրուած կալուածագիր մը մինչ ընդունելի է, որչափ ատեն որ դատարան մը անոր տրամադրութիւնը փոխելու կամ ջնջելու որոշում մը չտայ. հետեւաբար ոչ ոք իրաւունք ունի, առանց կալուածագրի, եւ միակ խօսքով ուրիշին ստացուածքին մէջ ոտնձգութիւն ընել։ Կառավարութիւնը այդ կարգի անձերու ոտնձգութիւնները պիտի արգիլէ վարչական եղանակով։ Ոտնձգութիւն կատարողները եթէ բռնութիւն գործած ըլլան, անմիջապէս ձերբակալուելով օրէնքին տրամադրութեանը պիտի ենթարկուին։ Նաեւ բռնութեամբ ուրիշին կալուածին կամ հողին մէջ մտնողը դուրս հանուելով, այդ կալուածը կամ հողը պիտի յանձնուի անոր որ պաշտօնական գիր մը ունի ձեռքը՝ հաստատող իր սեփականութեան իրաւունքը։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ թէ քանի որ աղքատները եւ կիները զերծ են այն դրամական տուգանքէն որ կը գանձուի մարդահամարի գործողութիւնները ժամանակին արձանագրել չտուողներէն, իմամները, մուխթարները եւ ոչ-իսլամ հասարակութեանց կրօնական պետերը ու պաշտօնեաներն ալ զերծ են՝ աղքատներու ու կիներու մարդահամարի գործողութեանց առթիւ գանձուելիք դրամական տուգանքէն։

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Ներքին գործոց նախարարութիւնը գրեց առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան՝ երկրաչափ մը ղրկել Աֆիոն Գարահիսար՝ այրած տեղերուն քարտէսները պատրաստելու։

Բ. ԴՌՆԸ գրեց հելլենական դեսպանատան թէ Շքոտրայի նահանգէն ցորենի, եգիպտացորենի, գարիի եւ այլն արտածումը արգիլուած է ցնոր տնօրինութիւն, վասն զի բերքերը հազիւ կը բաւեն տեղական պէտքերու։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Երէկ Անատոլէն 19,000 քիլէ եւ Ռումէլիէն 7500 քիլէ ցորեն բերուեցան Կ. Պոլիս։

—Շաբաթ օրը Կ. Պոլսոյ մէջ 60 հակ թիֆթիկ ծախուեցան 17½–18 ղրուշէն։

—Անցեալ շաբթու Իզմիրէն 40,000 պարկ չամիչ ղրկուեր է Լիվըրբուլ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ նախարարապետ Պ. Տանէվ որ արտասահման գացած էր, շաբաթ օրը Սոֆիա վերադարձեր է։

—Սոֆիայի ոստիկանութեան վերատեսուչ կարգուեցաւ Ռուսճուքի ոստիկանութեան նախորդ վերատեսուչ Պ. Պոսթանճիէվ, փոխանակ Բանչէվ դեր-գնդապետին։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Կիրակի օրը Գահիրէի մէջ քոլէրայէ 13 դէպքեր ու 14 մահեր պատահեցան, Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ 30 դէպք ու 22 մահ, Տիմիաթ՝ 15 դէպք ու 10 մահ, Ռոզէթ՝ 59 դէպք ու 56 մահ եւ միւս տեղերը 1125 դէպք ու 898 մահ։

—Օտեսայէն եկած եւ Գավագի առջեւ քարանթինան աւարտած նաւերուն ծանուցանեցաւ թէ երբ Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեն, պէտք չէ քարանթիններուն մտնեն։

—Եգիպտոսէն մեկնած երկու նաւեր, որոնք Քլազոմէնի մէջ քարանթինան աւարտած են, առջի օրը Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեցին. ատոնց ուղեւորները հինգ օր բժշկական հսկողութեան տակ առնելու համար հրահանգ տրուեցաւ պէտք եղած տեղերը։

—Հելլէն կառավարութիւնը որոշեց բնաւ չընդունիլ այն հին ու գործածուած հագուստները որոնք Յունաստան կը տարուին ծախուելու համար։ Ուղեւորներուն սեպհական հագուստները զերծ են այդ արգելքէն։

—Գահիրէէն կը գրեն թէ քոլերան Ասուանէն մինչեւ Տիմիաթ կը ճարակի։ Առողջապահական պաշտօնեաները կ՚աշխատին ախտին ճարակումը արգիլելու համար։

—Հաստատուած է որ քոլերան Ասիութի մէջ ընտանիքի մը մէջ երեւան ելլելով բաւական ատեն գաղտնի պահուեր է. այդ պատճառով տարածուեր է։ Մինչեւ հիմա վարակուածներուն հարիւրին ութսունը կը մեռնին։ Եւրոպացիներու մէջ դէպքերը ու մահերը բաղդատաբար աւելի քիչ են։

—Գունֆուտայի մէջ (Կարմիր ծով) ու շրջակաները քոլերան անհետացեր է։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ.— Եւրոպական լրագիրները, կ՚ըսէ Սէրվէթ, կը քննադատեն Յունաց Ս. Պատրիարքին այն շրջաբերականը, որով Օրթոտոքսները կը յորդորէ իրենց զաւակները օտար վարժարանները չղրկել, որպէս զի իրենց մայրենի Եկեղեցիէն չհեռանան։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց որ Կրէտէի գաղթականները զերծ ըլլան թէմեթթիւի տուրքէն, մինչեւ որ տեղ մը կատարելապէս բնակութիւն հաստատեն եւ կանոնաւոր աշխատութեան սկսին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Սոֆիայէն սեպտ. 4 թուականով կը հեռագրեն Թանին թէ, կ՚ըսէ Թ. Հագիգաթ, Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը, իր վեհապետին՝ վեհ. Սուլթանին նկատմամբ տածած հաւատարմութեան եւ հպատակութեան բերմամբ, ձերբակալել ու Սոֆիայի մէջ բանտարկել տուած է՝ Պուլկարիոյ մէջ կարգ մը խռովարարական արարքներու յանդգնող չարագործներ ու անոնց պետերը։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվը որ Եւրոպա կը գտնուի, քանի մը օրէն Կ. Պոլիս պիտի գայ։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան նախորդ խորհրդական Պ. Պըրնըրի կնոջը առաջին կարգի Շէֆգաթ պատուանշան տրուեցաւ։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ երկաթուղիներու Աֆիոն Գարահիսար–Գոնիայի մասին գոմիսէր կարգուեցաւ Նաֆա–Երուսաղէմի երկաթուղիին գոմիսէր Միհրան էֆ. Մամիկոնեան, որուն յաջորդեց Աֆիոն Գարահիսար–Գոնիայի մասին գոմիսէր Հասան Ֆէհմի էֆ.։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նահանգին ճարտարագէտ կարգուեցաւ Տիարպէքիրի նահանգին ճարտարագէտ Մարգար էֆ.։

ՁՈՒԿԵՐ.— Այս տարուան բալամուտ ձուկի առաջին բերքէն, երէկ, Կէյվէէն 83 զոյգ բերուեցան Ձկնարան եւ 259 ղրուշի ծախուեցան։

ՖԷՆԷՐԻ Պատրիարքարանին Խառն Ժողովը, երէկ, նկատողութեան առնելով վարժապետանոց մը հիմնելու ծրագիրը, ընդունեց զայն։ Վարժապետանոցը սեպտեմբերին պիտի բացուի։

ԹՈՒԶ.—Իզմիրէն կը գրեն թէ մինչեւ հիմա, 16,821 բեռ թուզ ժամաներ է. անցեալ տարի այդ միջոցին 32,714 բեռ հասած էր։ Գիներն են 120էն 200։ Ըսողներ կան թէ այս տարի 40,000 բեռէն աւելի պիտի չըլլայ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Օգոստոս 19էն 25 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 225 որոնց 10՝ թիֆոյէ, 2ը՝ հարսանիթէ, 3ը՝ կարմրախտէ, 9ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսները՝ զանազան ախտերէ։

ՌՈՒՍԻԱ հաստատուած Բանաեօթ Աքբիլթա անուն յոյն վաճառական մը երեք հազար ոսկի նուիրեց՝ իր ծննդավայրին՝ Տրապիզոնի մէջ հիւանդանոց մը հիմնելու։

ԷՅՐԻԳԱԲՈՒԻ կողմը Սոֆիա անուն յոյն կին մը, անցեալ օր, երեք աղջիկ զաւակ ծներ է։

ՅՈՒՍԱՀԱՏ ԿԻՆԸ.— Պոլսոյ Բարմաք Գարուի Զաթալ խանը բնակող կօշկարար Աւետիսի կինը՝ Մաքրուհի, երէկ, առաստաղէն չուան մը կախելով փորձեց ինքզինքը կախել, բայց երկու տարեկան զաւակը սկսաւ պոռալ. էրիկը եւ ուրիշ մը օգնութեան փութալով զայն ազատեցին։ Մաքրուհի սա յայտարարութիւնը ըրաւ ոստիկանութեան.— «Էրիկս ամէն իրիկուն Ղալաթիա կ՚երթայ եւ յետոյ գինով վիճակի մէջ դառնալով, հետս կը կռուի եւ զիս կը ծեծէ. ալ կեանքը անտանելի էր ինծի համար, ուստի որոշեցի անձնասպան ըլլալ։»

ԿՆՈՋ ԱԿՌԱՆԵՐԸ.—Իզմիրի մէջ դիւրահաղորդ կին մը, անցեալները, Եանի անուն երիտասարդի մը հետ կռուի բռնուելով, այնքան կը զայրանայ որ Եանիի երեսին ու թեւերուն միսերը ակռաներով կը բզկտէ։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է այդ կինը։

ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ.—Ամրավէրջի եւ իր ապրանքներուն մթերքը նորոգելու պատճառաւ, Շըմիզըրի Իւնիվէրսէլ (Բերա, թիւ 399) կը ծանուցանէ թէ օգոստոս մէկէն (Ն. Տ.) սկսեալ, ընդհանուր վաճառում մը ընել սկսած է, իր բոլոր ապրանքներուն վրայ, շատ զեղչուած գիներով։ Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս արտակարգ վաճառման վրայ։ Ճշմարիտ առիթներ կան, մանաւանդ մարոքինըրիի, ճամբորդութեան առարկաներու վրայ, ինչպէս նաեւ սեղմիրաններու եւ բարիզեան ապրանքներու համար, որոնց վրայ ալ եւս գործ չպիտի ընէ վաճառատունը։ 11—12

VIN DE PEPTONE

Յղի կիները ենթակայ են փսխումներու. յաճախ անոնցմէ զերծ կը մնան, եթէ Վէն տը Բէբթօն տը Շաբօրոն խմեն, որ զօրացուցիչ ըմպելի մըն է եւ հիւանդները կը սնուցանէ, առանց անոնց ստամոքսը յոգնեցնելու։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայր եկեղեցիին շինութեան համար, վաղը առաւօտ, ճարտարապետ Մելիտոսեան Գրիգոր էֆ. եւ Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը Ս. Պատրիարք Հօր հետ ինչ ինչ խորհրդակցութիւններ պիտի կատարեն։ Մայր եկեղեցիի շինութիւնը արդէն բաւական առաջ կը տարուի եւ կղմինտրները վար կ՚առնուին նորեր շարուելու համար։

—Խառն Ժողովը վաղը նիստ պիտի գումարէ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ։ Նոյնպէս Ս. Պատրիարքը հրաւիրագրեր պիտի ղրկէ Կրօնական Ժողովի անդամներուն, յառաջիկայ երեքշաբթի գումարուելու համար։ Կրօնական Ժողովը իր օրակարգին մէջ ունի խնդիր մը ամուսնական եւ այլ գործեր։

—Թիֆլիզէն կը գրեն.— «Կարա-Մուրզայի աշխատութիւններին օգտին համար ստացուած գումարները հասած են 1337 րուբլի 8 կոպէկի,»

«—Թիֆլիսի ինտելլիգենցիայի մի քանի ներկայացուցիչներ, որոնց թւում եւ մի կին, մեկնում են դէպի Արարատի գագաթը՝ գիտնական նպատակով։ Մի տարի է, ինչ այդ խումբը ուսումնասիրում է ընդհանրապէս նրա գագաթը բարձրանալու փորձերին վերաբերեալ գրականութիւնը։ Կիրակի՝ ամսիս 4ին, այդ խմբի անդամները,— Ա. Բ. Նեանդոլով, Վ. Ս. Մելէչուկ, Լ. Ե. Սարկիսով, Վ. Ա. Սոկոլով, Ն. Ն. Պրոտասէրգեյէվ, Լ. Լ. Շորէյներ, Անանեէվ եւ տիկին Գլէբովա,— այցելեցին Թիֆլիսի ֆիզիքական դիտարանը եւ մանրամասն ծանօթացան մի քանի հետազօտական գործիքների հետ։ Նկատենք, որ ֆիզիքական դիտարանը, ինչպէս եւ Թիֆլիսի կայսերական աշխարհագրական ընկերութիւնները հէնց սկզբից մեծ համակրանքով վերաբերվեցին դէպի այս համարձակ քայլը՝ հոգալով առաջինը՝ շարժական դիտարանի եւ երկրորդը՝ գործիքների ծախսերը։ Այդ շարժական դիտարանը, որ կառուցվել է Թիֆլիսի ֆիզիքական դիտարանի կառավարչի —Պ. Գլասէկի հսկողութեամբ, եւ գործիքները կը թողնվեն Արարատի գագաթի վրա ու այսպիսով կը ներկայացնեն ծովի մակերեւոյթից մօտ 17000 ֆուտ բարձրութեան վրա մի տեսակ միջակային դիտարան ապագայ ճանապարհորդների համար։»

—Բերայի Աւագերէց Մկրեան Հայրը այս առաւօտ Պարտիզակ գնաց, քանի մը շաբաթ մնալու համար։

—Օրթագիւղի Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդի ընտրութիւնը հաստատուած է Ս. Պատրիարքին կողմէ։ Հաստատութեան Պատր. Կոնդակը պիտի ղրկուի ի մօտոյ։

—Վանայ Վարագայ վանքին հոգաբարձութիւնը խնդրեր է Պատրիարքարանէն ամսական 10 ոսկիի նպաստ մը յատկացնել մինչեւ երկու տարի, հիմնական փոփոխութիւններ ներմուծելու համար վանքին մէջ։

—Մուշի Պատր. Փոխանորդ Տ. Խոսրով վարդապետ կարող վարդապետ մը խնդրած է, Ս. Կարապետ վանքի Ժառանգաւորաց վարժարանի տեսչութիւնը վարելու համար։ Արմաշի փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպիսկոպոսի յանձնուեցաւ ատոր կարգադրութիւնը։

—Տ. Բարթուղիմէոս արքեպիսկոպոսի առողջական վիճակը կը բարւոքի։ Մարմնոյն վրայ հանած պալարը տակաւ կ՚աղեկնայ։

—Ս. Փրկչեան որբանոցին արհեստաւոր որբ մը, տասներեք տարեկան, երէկ, Պատրիարքարան ներկայանալով, գանգատ ըրաւ թէ 10 ղրուշ շաբաթականով կ՚աշխատի իր վարպետին քով, ինչ որ անբաւական է իր սնունդին ու զգեստներուն համար. Նաեւ ըսաւ թէ անկողին չունենալով, խաւ քարերուն վրայ կը պառկի։ Որբը խնդրեց որ ճամբու ծախք տրուի իրեն, որպէս իր ծննդավայրը դառնայ, իր ծերունի հօր քով։ Պատրիարքարանի կողմէ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան ուղղուած նամակով ուշադրութիւն հրաւիրուեցաւ այդ կարգի որբերուն նկատմամբ։ Արհեստաւոր որբերուն ցանկը պատրաստուելով՝ յանձնուեցաւ Պատրիարքարանի բարապաններէն մէկուն, որպէս զի ստուգէ եղած բողոքները։

—Խարբերդի Գաւառական Ժողովը օգոստոս 9ին գումարուելով՝ Կրօնական եւ Քաղաքական Ժողովներու ընտրութիւնը կատարեր է։ Առաջն. Փոխանորդը ի մօտոյ առաջնորդական ընտրելիներու ցանկ պիտի խնդրէ, ընտրութիւն կատարելու համար։

—Վահան վարդապետ Տ. Մինասեան աղեքի մորթային բորբոքումէ կը տառապի եւ բաւական ծանր հիւանդ պառկած է։

—Ստացանք Վանայ Երամեան վարժարանի վերջին մէկ տարուան տեղեկագիրը, ուրկէ կ՚երեւայ թէ նախորդ շրջանին դպրոցին աշակերտներուն թիւն էր 223, որոնցմէ 8ը ընթացաւարտ եղած են, իսկ ներկայ 24րդ շրջանի փակուած օրը 227. այս շրջանին մէջ նորեկ աշակերտներու թիւը եղած է 50, իսկ պակասներունը՝ 38։ Այս պակասներէն 2ը մեռած են, 5ը գիւղ կամ ուրիշ քաղաք գացած են, 5ը ուրիշ վարժարան եւ 26ը գործի, ոմանք դպրոցին վարչութեան խորհրդով։ Այս շրջանին մէջ վարժարանը ունեցած է 81 ձրիավարժ աշակերտներ, որոնցմէ 19ը տարւոյ ընթացքին մէջ պակսածներէն են, իսկ 62ը կը մնան դեռ։ Այս 62էն 5ը բարեյիշատակ Իվան Պօղովի սաներն են. 1ը Կորիւն Վ. Սահակեանի սան, 2ը Մաշթոց Վ. Փափազեանի սան, եւ 4ը դպրոցին նախկին աշակերտաց Որբախնամ Միութեան սան, որով դպրոցին բուն ձրիավարժներուն թիւը կը մնայ 50։ Ասոնց մէջ են Պէրպէրեան էֆ.ի անուամբ յատկացած 3 ձրիավարժներ։ Այս 50էն ոմանք, ինչպէս եւ յիշեալ 12 որդեգիրները, իրենց ամբողջ դրական պիտոյքը կ՚ընդունին դպրոցէն, ոմանք նաեւ զգեստ եւ ուտեստի նպաստ։ Սոյն շրջանին, դպրոցը կ՚ունենայ 6 ընթացաւարտ, որով դպրոցին 12 կարգ ընթացաւարտներու թիւը կը յանգի 71ի։ Ուսուցչական մարմինը կը բաղկանայ 9 միայուն եւ երեք այցելու դասատուներէ։ Ներկայ շրջանի մէջ դրական նուիրատուութիւններէ զատ սա գումարներն ալ նուիրուած են. 5 օսմ. ոսկի Ռոպէրթ Գոլէճի հայ սաներէն, 30 ոսկի Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեանէ, 60 ոսկի Ս. Պատրիարքին հրամանաւ Կեդրոնական Ուսումնական Խորհուրդի տնօրէնութեան ներքեւ՝ Պետրոս էֆ. Տ. Պօղոսեանի ձեռամբ՝ Կ. Պոլսոյ մէջ յօգուտ դպրոցին բացուած հանգանակութենէն ցարդ ստացուած գումար։ Իսկ իբրեւ որդեգիրներու թոշակ՝ դպրոցը ընդունած է հետեւեալ գումարները. 1296 ղրուշ՝ բարեյիշատակ Իվան Պօղովի 5 որդեգիրներուն համար, 1188 ղրուշ՝ Մաշթոց Վ. Փափազեանէ՝ 2 որդեգիրի համար, 648 ղրուշ՝ Կորիւն Վ. Սահակեանէ՝ 1 որդեգիրի համար, 1171 ղրուշ՝ դպրոցին նախկին սաներէն՝ 4 որդեգիրի համար։ Այս շրջանին մէջ վարժարանը նուէրներէ, որդեգիրներու թոշակէ եւ թոշակաւոր աշակերտներէ ունեցեր է 28,523 ղրուշի մուտք եւ 26,715 ղրուշի ելք մը եւ 1814 ղրուշ ալ մուտքէն աւելցեր է իբրեւ տեսչի միամեայ վարձք։ Այս հաշուէն դուրս կը գտնուի Պոլսոյ հանգանակութենէն իրեն ղրկուած 60 ոսկիի գումարը նախորդ տարիներէ գոյացած 120 ոսկիի պարտքին ի հաշիւ։

ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐՆ ՈՒ ՆՊԱՍՏԸՆԿԱԼ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

Քղի, 7 Օգոստոս

Ժամանակէ մը ի վեր լրագիրներու մէջ կը յեղյեղուի որբանոցներուն արհեստանոց-որբանոցի վերածուելու խնդիրը։ Ամէն անգամ որ այս մասին հրատարակուած խմբագրականներն ու տեսութիւնները կը կարդամ, արդարեւ կ՚ուրախանամ անոր ու անտէր տղոց ներկայ եւ ապագայ բարելաւութեան համար եղած մասնաւոր հոգատարութեանց մասին։

Եթէ մխիթարական է տեսնել քանի մը կեդրոն քաղաքներու որբանոցները, միեւնոյն ատեն ցաւալի է յայտնել որ գիւղաքաղաքներու որբանոցներն ու նպաստընկալ վարժարաններն ալ խիստ ողորմելի եւ կարեկցութեան արժանի վիճակի մը մէջ կը գտնուին, եւ եթէ առաջիններու լաւագոյն վիճակը իրենց մէջ եղած կրթական մրցումներու հետեւանքն է, միւսներուն յոռի կացութեան պատճառները շատ ու շատ տարբեր են սակայն, եւ ատոնց բարձումը կարելի չէ, մինչեւ որ լաւ հսկողութեան մը տակ չառնուին անոնք։

Իմ կարծիքովս որբանոցներն ու նպաստընկալ վարժարանները պէտք է յանձնուին ուղղակի մասնաւոր տեսչութեանց հսկողութեան ու խնամքներուն, որոնք իրենց հրահանգներն ալ ստանան կեդր. ընդհ. Տեսչութեան մը կողմէ, ու այս ամէնքը ըլլան վճարեալ պաշտօնեաներ։ Առանց այս ձեւին, որբանոցները պիտի ըլլան անկելանոցներ եւ վարժարանները՝ զբօսարան, զի տեղական Առաջնորդարաններու խնամքին յանձնուած որբանոցներն ու նպաստընկալ վարժարանները ենթակայ են միշտ կրելու իրենց վրայ հրակելու կոչուող անձերու ազդեցութիւնը, վասն զի պարտաւոր են իրենց մէջ իբրեւ որբ ընդունիլ հայ ջոջերու ազգականներուն զաւակները, քանզի Առաջնորդն ու ժողովական իրաւունք ունին միջամտել անոնց ներքին գործերուն ու դասաւանդութեանց, եւ այս կամ այն դասը անկարեւոր սեպելով՝ ջնջել կեդր. Ուսումնական Խորհուրդի կողմէ գծուած կրթական ծրագրէն։ Վերջապէս ատոնք կրնան շատ անգամ որբանոցներու ամսական ծախքերէն աւելցնելով տեղական պէտքերու ալ գործածել, առանց խղճմտելու թէ որբերու յատկացուած դրամ մը գործածելը բարերարներու նպատակին դէմ մեղանչում մըն է պարզապէս։

Արդ, որպէս զի այս հաստատութիւնները կարենան պահանջուած արդիւնքը առաջ բերել, անհրաժեշտ է կեդր. տեսչութեամբ կառավարել զանոնք, եւ ամէն տարի մասնաւոր տեսչութիւնները այցելելով սոյն հաստատութիւնները՝ պարբերաբար տեղեկագրեր հաղորդեն կեդրոնին, եւ իւրաքանչիւր տարեշրջանի, ընդհ. տեղեկագրեր մատուցանեն անոնց թէ՝ նիւթական մատակարարութեան եւ թէ՝ ուսումնական ու բարոյական առաջդիմութեան մասին։

Այսպէս պիտի օգտուին անոք որբերն ու հէք մանկտին, եւ այս պատճառաւ եղած բոլոր ծախքերն ալ յումպէտս վատնուած չպիտի ըլլան։

Փափաքելի էր որ կարող գրիչներ խնդրոյ նիւթ ընէին այս կարեւոր հարցը, եւ որբանոցներու համար գծուէր բանաւոր ուղղութիւն մը։ Մ. Ս.

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՊԵՏԸՐՍՊՈՒՐԿ, 8 սեպտ.— (Պաշտօնական).—Ռուսիոյ կայսրուհիին անցեալ շաբթուան վիճակը գոհացուցիչ էր։ Ուրիշ հիւանդութիւններ չեն տեսնուիր։ Ջերմութիւնը ու բաղկերակը գոհացուցիչ են։ Հիմա բժշկուելու լաւ ճամբու մէջ է։ Ալ բժշկական տեղեկագիր պիտի չհրատարակուի։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Սերպիոյ նախարարապետ Պ. Վուիչ արձակուրդով Ապազիա ուղեւորեցաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ռումանիոյ գահաժառանգ իշխանը հոս հասաւ։ Նոր Պալատան մէջ սեղան մը տրուեցաւ անոր ի պատիւ։

ՍԷՆԹ-ԱԿՐԷՎ.— Երկաթուղիի գիծին վրայ շինուած կամուրջ մը փլչելով ինը գործաւորներ մեռան։

ԹԻՎՈԼԻ.—Զինուորական օդապարիկ մը կաղի մթերանոցներու հետ հաղորդակցութեան դնող երեք գլաններ պայթեցան։ Տասնչորս զինուորներ վիրաւորուեցան, որոնց երեքին վիճակը ծանր է։

ՊԵՏԸՐՍՊՈՒՐԿ.— Յունաստանի գահաժառանգ իշխանը, կինը՝ Սոֆիա իշխանուհին, եղբայրները՝ Նորկիոս ու Անտրէ իշխանները արտասահման ուղեւորեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ թագաւորը ու թագուհին Պալմորալ հասան։ Էտուարտ Է. շատ գոհ է ծովի վրայ կատարած ուղեւորութենէն։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 8 սեպտ.— Ֆրանսայի պատերազմական նախարարին շուրջը գտնուողները կը հաստատեն թէ Անտրէ զօրավարը որոշեր է կարգապահական պատիժ մը տալ Սէն-Ռեմի գեր-գնդապետին՝ անպաշտօն վիճակի մէջ դնելով զայն։

ԲԷՇՏԱ.— Հունգարիոյ կառավարութիւնը Երեսփ. Ժողովէն հարիւր միլիոն ֆր.ի վարկ մը պիտի ուզէ՝ բանակին եւ հանրօգուտ շինութեանց համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը ծանուցուի թէ Հնդկաստանի նախարար Սըր Ճորճ Համիլթըն մօտերս պիտի հրաժարի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ռումանիոյ գահաժառանգ իշխանը հոս ժամանեց՝ գերման ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելու։

—Ռումանիոյ թագաւորը մօտերս Պէրլին պիտի երթայ՝ Վիլհէլմ կայսեր հետ խորհրդակցելու։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնարանը տակաւին որ եւ է հեռագիր չստացաւ՝ հաստատող այն լուրը թէ սեպտ. 3ին նոր բորբոքում մը պատահած ըլլայ։

—Պ. Բոլ Տէշանէլ նորէն ընտրելի պիտի չներկայանայ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին ատենապետութեան համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ֆինենշըլ Նիւզ կ՚ըսէ թէ ամէն բան կարգադրուած է պարսկական նոր փոխառութիւն մը կնքելու, որուն արդիւնքը պիտի յատկացուի՝ հիմա հրապարակի վրայ գտնուած պարտաթուղթերուն փոխանակութեանը։

—Բինկսթընի (Սէն-Վէնսան) բնակիչները կը մեկնին, վասն զի քաղաքը հրաբխային բորբոքումներու վտանգին տակ կը գտնուի։

—Պօէր զօրավարներուն եւ Պ. Չէմպըլէնի խորհրդակցութեանց մասին թէեւ զանազան զրոյցներ կան, սակայն ոչ մէկը ստոյգ են։ Իրազեկ շրջանակներու մէջ կ՚ըսուի թէ այդ խորհրդակցութեանց մէջ կարեւոր առանձնաշնորհում մը չէ տրուած Պօէրներուն։ Գաղթային նախարարը երկրորդական խնդիրներու համար թոյլատու գտնուեր է, բայց չէ հաւաներ փոխել հաշտութեան կնքմանը պահուն որոշուած պայմանները։

—Լրագիրներէն եւ ոչ մէկը կրցաւ տեղեկութիւն հաղորդել պօէր զօրավարներու եւ Պ. Չէմպըլէնի խորհրդակցութեանց մասին։ Ընդհանրապէս կ՚ըսուի թէ խորհրդակցութեանց պահուն որ եւ է կարեւոր որոշում չէ տրուած։ Տէյլի Մէյլ կը ծանուցանէ թէ Պօէրները գոհ չեն խորհրդակցութեանց արդիւնքէն։ Թայմզ ալ կ՚ըսէ թէ զօրավարները ետ կեցած են՝ հաշտութեան պայմաններուն համար բարեփոխում պահանջելէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 26 Օգոստոս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	31	21
Ամէնէն բարձր գին	»	31	30
Ամէնէն վար գին	»	31	11 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	121	25
Ամէնէն բարձր գին	»	122	87
Ամէնէն վար գին	»	120	—
ԲԱՑՈՒՄ 27 Օգոստոս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	31	19 3/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	121	12
Շիրքէթի Խայրիէ		27	40
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քռէտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		2	70
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	47
» ժուիսանս		1	32
» պարտաթուղթ		496	50
Քարափ Կ. Պոլսոյ		496	—
Թրանսվալ		159	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		262	50
Լավըրիոմ		75	—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	—
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	102	—
Ռուսլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Սեպտեմբեր			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		93	75
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.		55	25
» » » Դ. բաց.		29	37
» » » Դ. գոց.		28	87
Օսմանեան Պանքա		13	25
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		41	—
» Մօնօբօլ		43	50
Պուլկարական 1888		93	50
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ		109	—
Տօմինիալ		105	—
Թրանսվալ		6	31
Այտին երկաթուղի		14	—
Փոխառութիւն		25	33 3/4
ԲԱՐԻԶ, 8 Սեպտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	42
» » 3 1/2 %		101	87
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	29	50
» » » գոց.		29	25
» » » Բ.	»	—	—
» » » Դ.	»	31	40
Օսմ. Կայս. Պանքա	ֆր.	581	—
Օսմանիէ	»	483	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	125	75
Օսմ. մաքսատուն	»	—	—
Օսմ Ռէժի	»	342	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քռէտի Լիոնէ	»	1092	—
Իտալական Ռանթ	»	102	75
Սպանիական արտաքին	»	85	20
Թրանսվալ	»	160	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	210
Դրամաղեղ			
ՊՐԻՒՍԷԼ, 8 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		29	20
Ռումէլի երկաթուղի		123	75

ՌՈՊԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Երկուշաբթի Սեպտ. 2/15։ Կարգադրութիւններ եղած են նոր դիւրութիւններ տալու վաճառականական ուսմանց համար, Մնայուն բժիշկ մը՝ աշակերտներու առողջութեան, մարմնամարզներուն ու խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ պիտի հսկէ։ Այս տարի կը բացուի նաեւ փոքր տղոց յատկացուած նոր շէնքը, մասնաւոր հսկողութեան տակ, ուր կարելի պիտի ըլլայ այսուհետեւ մինչեւ տասը տարեկան աշակերտներ ընդունիլ։ 14—15

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Վարժարանիս 27րդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբերին։ Նոյն ամսոյ 2էն նոր աշակերտաց արձանագրութեան համար Տնօրէնը պատրաստ է ծնողաց այցելութիւնները ընդունելու վարժարանին մէջ։ 9էն սկսեալ կրնան ներկայանալ կարգափոխութեան համար վերաքննուելու իրաւունք ունեցող աշակերտները։ Գիշերօթիկներու ընդունելութիւնը, շէնքին վրայ եղած նորոգութեանց ու յաւելմանց պատճառաւ, միայն սեպտ. 17ին պիտի կրնայ տեղի ունենալ. իսկ դասախօսութիւնները պիտի վերսկսին հետեւեալ օրը, չորեքշաբթի, սեպտ. 18։

Սկիւտար Հիմնադիր Տնօրէն
863 1—4 Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԷՔՈԼ ՆԱՍԻՈՆԱԼ ՖՐԱՆՍԷԶ
ԱՂՋԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (հիմնուած 1882ին)
Տնօրէնութեամբ ՏԻԿԻՆ ՏԸՎՈՅԻ եւ ՇԱՖՆԷՐԻ
Բերայի ճիւղ (Նեմճէնի փողոց 35)
Ցերեկօթիկ եւ կէս-գիշերօթիկ
Գատըգիւղի ճիւղ
Գիշերօթիկ եւ կէս-գիշերօթիկ

Գատըգիւղի վարժարանին վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտեմբեր 2/15ին, իսկ Բերայի վարժարանինը՝ սեպտեմբեր 9/22, երկուշաբթի օրը։ Երկու վարժարաններուն մէջ ալ խնամով կ՚աւանդուին հայերէն, ֆրանսերէն, յունարէն, անգլիերէն, գերմաներէն, գծագրութիւն, երաժշտութիւն։ Դասական ուսումները պիտի դասախօսուին ֆրանսական քոլէժի բարձրագոյն դասընթացքներու բրոֆէսէօրներուն կողմէ, Տիկին Տըվօյի յաջորդելով, որ Գատըգիւղի վարժարանին մէջ կը պաշտօնավարէր մասնաւորաբար։ Աշակերտուհիներու արձանագրութեանց ու տեղեկութեանց համար դիմել Բերա, Նեմճէնի փողոց, թիւ 35, երկուշաբթի օրերը, իսկ Գատըգիւղ, հինգշաբթի օրերը։ 3—30

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ
ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 31 Յուլիս 1902ի

ՊԱՐՏՔ	Ֆրանք
Սնտկ. մէջ գտնուած դրմ.	142,679,887.96
Թղթապանակ	821,422,344.94
Ռըբօր	273,441,355.11
Ընթացիկ հաշիւներ	321,478,760.35
Փոխատուութիւններ	152,916,572.84
Պարտաթղ. արժեթղ. եւլն.	9,484,748.04
Հին անշարժ կալ. 30,000,000 Նոր անշարժ կալ. 5,000,000	35,000,000.—
Զանազանք	24,565,420.78
	Ֆրք. 1,780,989,090.02

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի դրուած դրմ.	596,366,126.49
Ընթացիկ հաշիւներ	624,993,444.04
Ընդունուած փոխնկագ.ր	99,267,567.12
Վճարելի պարտամուրհ.ր	36,507,716.10
Զանազանք	73,854,236.27
Պահեստի դրամ	100,000,000.—
Դրամ.գլուխ ամբողջ վճրծ.	250,000,000.—
	Ֆրք. 1,780,989,090.02

Վարչ. Խորհրդոյ Նխգհ. Հ. ԺԵՐՄԷՆ
Ընդհ. Տնօրէն Ա. ՄԱԶԷՐԱ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ.ք.ք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԴԱՐՃՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
(ճիշդ Զուգճեանց դէմը)

Ամենաստոյգ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ երաշխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ՚ընդունին։

ԻԼԱՆ

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթինտէն

Պազը խուսուսթը ճէտիտ իչին մինաղասաէ լուզում կէօրիւնէն 23,200 քիլօկրամ տէօրթ միլիմէթրօ թէլ վէ 1950 ատէտ ատմիր. տիրէյէ մախսուս տէմիրլի պէօյիւք տիրէք 560 ատէտ վէ տէմիրլի օրթա մօսէլ իզօլաթէօր վէ 123 ատէտ սիմենսի թարզը թիմուր տիրէկ վէ 53 ատէտ թանօբը տիրէյինին մինաղասաէ վազ օլունարագ ֆիյաթլարը հատտը լաերզընտա կէօրիւլտիւկի թագտիրտէ չէնբը հալը բումինին 28ճի չարշէնպիհ կիւնի իհալէի էվվէլիէ վէ պիր հաֆթա սօնրա 100տէ 5 թէմինաթը մուվազզաթ իհալէի գաթիէլէրինին իճրասը մուգարրէր պուլունտուղունտան իթասընա թալիպ օլանլարըն նիւմունէ վէ չէրաիթինի կէօրմէք վէ տահա զիյատէ թաֆսիլաթ ալմագ իչին էվվէլ էմրտէ 100տէ 10 հիսապըյլա թէէմինաթը նագտիյէ վէ եախօտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ Օտասըյլա մուգավէլաթ մուհարրիրլիյինէ մուսատտագ քէֆալէթը գավիլէլէրինի համիլէն ճումատան մաատա պէհէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի Մէճլիսի խասըխիւնէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

Ֆի 24 աղըսթոս սէնէ 318 862

Ցանձնարարելի իմ հիւանդներուս որ էֆլիւէնզային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Բրոմսորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։

ՏՈՔԹ. ՍԹԷՔՈՒԼԻՍ

ՉԶԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՈՍՖՈՐ կը պարունակեն ու մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ Թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և ան անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը Թուլնան, ծունկերը կը կորսին ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և գայն գօտցնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտներէն Պիլեօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԷՕՆ անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ գեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԷՕՆ Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամենէն աղէկ դեղն է չաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տեանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, Թողէք Եանոսի նման զզուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են. ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

ալխարգնաչալ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդէօռեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և շատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ մաքրողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխուցաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։

504

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով տրտօնուած
1853 օգոստ. 26ին կառավարութեան
հսկողութեան տակ

Պերլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496

Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս Թոշակ, ևլն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Փոխադարձական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ. տղայոց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, տարեկան փոքր վճարումներով.—(մեկենայն պայմանները կանխաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն շոգենաւի, երկաթուղիի, բիւնկիի ևլն. արկածներու դէմ. ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այսպէսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 Ֆր.՝ մահուան պարագային, 15,000 Ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԼԼ

Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային դէմը, Ինայէթ խան, Թիւ 7, 8, 9։

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌ
ԱՐՇԱԼՈՅՍ

Թիւ 9, Սուլթան Համամ, կից Թրէսի Լիոնեի, Թիւ 9

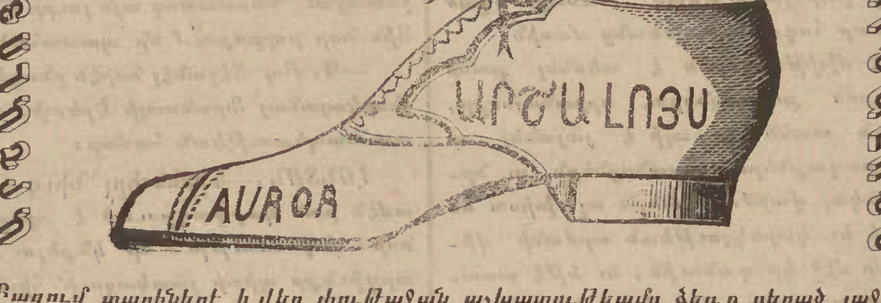

Բազում տարիներէ ի վեր փութաջան աշխատութեամբ ձեռք բերած յաջողութիւններս այս անգամ յարգոյ յաճախորդացս կողմէ աւելի գնահատուելու միտումով՝ կը փութամ պատրաստել վաճառատանս մէջ բուն գաղիական եւ ամերիկեան նիւթով տոկուն եւ նրբաճաշակ կօշիկներ, արանց, կանանց եւ տղայոց համար. անոնք որ ճաշակի տէր են, կրնան մեր վաճառատունը դիմել։

Նաեւ չափու վրայ կօշիկներ ամենայն փութով կը պատրաստուին Վաճառատանս մէջ, ուր կը գտնուին նաեւ կօշիկ պատրաստելու համար ամէն տեսակ ճոխ մթերք, ինչպէս նաեւ գունաւոր ամերիկեան եւ ֆրանսական կաշիներ, բրդէ եւ բամպակէ մանածներ եւայլն, որուն տէրն է ՅՈՎՍԷՓ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

Ղալաթիա մասնաճիւղ չունինք։

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆ.
Երաշխաւորութեան գումար	12[illegible],000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ընդհանուր Քննիչ
Ա. ՀԻՒՐՏԻՒԶ

Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ՐԷԲՔԷՆ

Ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա, քարափին վրայ, հին մաքսատան տեղը, գործակալութեան գրասենեակը։ 524

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 Ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվճարելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց իմաց տրուելու ալ կատարուի. Նմանապէս ո՛ և է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 Ֆր.։

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 Ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ. Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՌՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Միրքէզաճի փողոց, Ճէնիտ խան թիւ 4։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու Թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La
VELOUTINE

[illegible] 534

CH^les^ FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
ԱլէքԹ.	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինդու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	ՕնԹարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրազօ	1841	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	ՐիալԹօ	2229	ՎօլԹուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Սլէէօ շոգենաւը, նաւապետ Թի՛ կամ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Տայյօ շոգենաւը, նաւապետ Բիքըրին, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 23—24, Բիւյիւք Մէլէթ խան, Ղալաթիա 377

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց Թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին Թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն առնէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել Թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէշթա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորութեան գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461, 3 ,390 ֆրանք

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսական Թոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Պոլիս Պարնաթան խան։ Ընկերութեան մասին դիմել Օսմ. Կայս. Պանքայի

Ընդհանուր գործակալ ամբողջ Թուրքիոյ համար
747 20—53 ՈՐԴԻՔ ՆԻՍԻՄ ՊԱՐՆԱԹԱՆԻ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1902 Մայիս 25էն սկսեալ մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ

10 30 Պէյպէք արնվ. գրչ. չէնկ. պէյլ. օրԹ. պէշիք. գալաթաշ 20
10 40 Ս. Ր. Գավազ ենմ. մէզպ. պէօյ. Թրպ. ենք. միրկ. 39
10 45 Ենիք. սԹէն. էմիրկ. ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պշկ. 45
11 30 ՍԹէն. միրկ. ր. հիսար պէպէք արնվ. գրչ. օրԹ. պէշիք. 22
11 40 Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. միրկ. պէշիքԹաշ 38
12 — Պէյք. բշպ. ենք. սԹն. էմիրկ. ր. հիսար պէպէք, արն. գրչ. օրԹ. պշկ. 43
12 40 Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք. միրկ. պշկ. 4[illegible]
1 15 Արնվ. գրչ. օրԹ պշկ գալ[illegible]շ. 23
1 30 ՍԹն. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պէշկ. 34
1 50 Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սԹն. միրկ. պէշ. ուր. եւ կիր. ր. հիս. պէպք. արն. գրչ. օրԹ. 37
2 40 Միրկ. ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պշկ. 20
3 05 Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սԹէն. էմիրկ. պշկ. ուր. եւ կիր. Ր. հիս. պէպ. գրչ. օրԹ. 32
3 50 էմիրկ. ր. հիս. Պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պէշկ. 34
4 30 Ենմ. մզրպ. պէօյք. Թրպ. ենիք. սԹն. միրկ. Ր. հիս. ա. ն. օրԹ. պշկ. 40
4 [illegible]5 Պէպէք արնվ. գրչ. օրԹ. պշկ. գպԹ. 37
6 — Ենմ. մզպ. պյքտ. Թրպ. ենք. միրկ. ր. հիս. արնվ. օրԹք. պշկ. 39
6 — Պէպք. արն. գրչ. չնկլ. պէյլ. օրԹ. պշկ. գալաթաշ բացի ուր. եւ կիր. 32
7 25 Ենմ. մզրպ. պյքտ. Թրպ. պէյք. ենք. սԹէն. էմիրկ. ր. հիս. պէպ. արնվ. գրչ. օրԹ. պշկ. 20
9 30 Ենմ. մէզ. պէօյք. Թրպ. ենք. սԹ. միրկ. ր. հիս. պէպէք Արնվ. գրչ. ՕրԹ. պէշկ. 38
9 35 Միրկ. ր. ա. հիս. պէպէք արն. գրչ. օրԹ. պշկ. բացի ուր. եւ գիր.է 43
10 35 Ա. Ր. Գավազ Ենմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. միրկ. ա. հիս. պէպ. արնվ. գրչ. օրԹ. պշկ. ուր. եւ կիր. ենիի ահալէէն 37
11 — ՍԹն. ր. հիսար պէպէք գրչ. պէյլ. օրԹ. պէշկ. բացի ուր. եւ կիր.է 20

Ասիական եզերքէն Կամուրջ

11 05 Ա. ճլ.ս. գնտ. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. պշկ. 34
11 10 Պէյզ. բշպ. չպզլ. գնտլ. ա. հիս. զանլ. պէշկ. ուր. եւ կիր. վնիք. չնկ. պէյլ. Զզկ. 23
11 50 Ա. հիսար գնտ. պէպէք վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. պշկ. 32
12 30 Պէյզ. բշպհ. չպզ. գնլ. ա. հիսար գնտ. պշկ. ուր. եւ կիր. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. 44
1 — Ա. հիսար գնա. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. 39
1 — Ենմ. մէզր. պէօյք. քրճպ. Թրպ. պէյզզ. բշպ. չպքլ. գնլ. ա. հիսար գնտ. օրԹ. պէշկ. ուր. եւ կիր. վնք. չնկ. պէյլ. զզկն. 46
2 05 Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չէնկ. պէյլ. զզկ. պշկ. գպԹ. 38
2 05 Ր. Ա. զվզ. ենիմ. մէզր. պէօյքտ. Պէյզ. բշպհ. չպք. զանլ. ա. հիս. գնտ. պշկԹ. 45
3 20 Ա. հիս. գնտ. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. պշկ. գալաթաշ 43
4 15 Պէյզ. բշպհ. չպքլ. զանլ. ա. հիս. գնտ. վնիք. չնկ. պէյլ. 44
5 15 Պէյլ. զզկ. սկիւտ. պշկ. 13
8 05 Գնլ. միրկ. ա. հիսար գնտ. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. գպԹ. 22
8 15 Ր. Ա. զվզ. մէզպ. պոյք. Թրպ. պէյզ. բշպ. չպքլ. զանլ. ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զուզկ. պէշկ։ 46
10 35 Ա. հիսար արնավուտքէօյ 44
10 15 Պէյզ. ենք. զանլ. ա. հիս. գնտ. չնկլ. պէյլ. զզկ. սկտ. 45
11 — Վնք. արն. պէպէք բացի ուր. եւ կիր.է 34

Կամուրջէն Եւրոպական եզերք

12 — ԳպԹշ. պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիսար միրկ. սԹն. ենք. Թրպ. պէօյք. մէզպ. ենմ. 37
12 30 Պէշկ. օրԹ. արնվ. պէպէք ր. հիսար բացի ուրբաԹ եւ կիրակիէ 34
12 40 Պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. 23
1 10 Պէշկ. օրԹ. արնվ. պէպ. ր. հիսար միրկ. ենք. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ. 32
1 35 Պէշկ. օրԹ. գրչ, արնվ. պէպէք ր. հիսար միրկ. բացի ուրբաԹ եւ կիրակիէ 20
2 30 Պէշկ. օրԹ. արնվ. ր. հիս. միրկ. սԹէն. ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենմ. 40
2 55 Պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպէք միրկ. բացի ուրբաԹ եւ կիրակիէ 24
4 — Պէշկ օրԹ. արնվ. ր. հիսար միրկ. ենք. Թրպ. պէօյք. մզպ. ենմ. 39
4 15 ԳպԹ. պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպ. 37
5 15 Պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպէք բացի ուրբաԹ եւ կիրակիէ 32

6 — ԳպԹ. պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիս. միրկ. սԹն. ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ. ր. ա. զավազ 46
6 40 ԳպԹ. պէշկ. զզկ. օրԹ. պէյլ. չնկ. գրչ. արն. պէպէք գնտ. ա. հիսար Գնլճ. միրկ. 22
7 30 Պշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպ ք ր. հիսար միրկէն ենիքէօյ պէյքօզ Թրպ. պէօյք. մէզր. ենիմ. 38
8 30 Գապ. պշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպէք ա. ր. հիս. միրկ. բացի ուրբ. եւ կիրակիէ 43
9 — Պէշկ. միրկ. սԹն. ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ. ա. ր. զավազ. ուրբաԹ եւ կիրակի օրԹ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. 37
9 55 Պէշկ. օրԹ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սԹն. բացի ուր. եւ կիրակիէ 20
10 — Ենք. Թրպ. պէօյք. մզր. ենմ. ուրբաԹ եւ կիրակի օրերը պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. Պէպ. ր. հիս. միրկ. 40
10 35 Պշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպ. գնտ. ա. ր. հիսար միրկ. գնլճ. սԹն. ենք. բշպ. պէյզօզ բացի ուրբաԹ եւ կիրակիէ 23
10 45 Միրկ. սԹէն. ենիք. Թրպ. պէօյք. մզրպ. ենմ. ուրբաԹ եւ կիրակի պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիսար 46
11 05 Պէշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիս. միրկ. ենիք. 43
11 40 Ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ. ուր. եւ կիրակի ր. Հիսար 38
11 45 Պշկ. ՕրԹ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. սԹէն. ենիք. 45
12 05 Պէշկ. օրԹ. գրչ արնվ. պէպ. 22

Կամուրջէն ասիական եզերք

12 15 Պէշկ. զզկ. պէյլ. չէնկլ. վնք. գնտ. ա. հիսար գնլճ. չպքլ. բշպհ. պէյզօզ մզպ. ր. ա. զավազ 45
12 20 ՕրԹ. ա. հիսար բացի ուր. եւ կիր.է 39
1 [illegible]0 Էշկ. պէյլ. չնկ. գնտ. ա. հիսար բացի ուրբաԹ եւ կիրակիէ 38
2 45 ԳպԹ. սկտ. զզկն. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտլ. ա. հիս. զանլ. չպզ. բշպ. պէյզօզ ուրբաԹ եւ կիրակի ժամ 3ին պէյքօզ հաղորդակցելով Թրպ. պէյք. մզպ. ենմ. 44
5 — Գպ. պէշկ. զզկ. պէյլ. չնկ. վնք. գնտ. ա. հիս. գնլճ. չպք. բշպհ. պէօյք. Թրպ. մզպ. ենմ. 20
8 45 Պէշք. զզկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս. գնլ. չպք. բշպ. պյքզ. 45
10 10 ԳպԹ. պէշկ. զզկ. պէյլ. չնկլ. վնիք. բացի ուրբաԹ եւ կիրակիէ 34
10 25 Պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. զանլճ. չպզլ. բշպհ. պէյզ. բրճպ. մզրպ. Ր. Ա. զավազ ուրբաԹ եւ կիրակի պէյլ. չնկլ. վնք. 39
10 50 ԳպԹ. պէշկ. զզկ. պէյլ. չէնկ. վնք. գնտ. ա. ր. հիս. պէպէք բացի ուր. եւ կիր.է 32
11 30 Պէշ. գնտլ. ա. հիս. գնլճ. բշպ. պէյզօզ ուրբաԹ եւ կիրակի պէյլ. չնկ. վնիք. 44
11 55 Պշկ. զզկ. պէյլ. չնկ. վնիք. գնտ. ա. հիսար 34
12 1 Սկտ. զզկն. չէնկ. արնվ. 20

Զիկ զակ շոգենաւերու երթեւեկութիւնը

Վոսփորէն

6 05 Պէյզ. ենիք. գնլճ. միրկ. ր. ա. հիսար գնտլ. պէպէք արնվ. գրչ. չնկ. պէյլ. օրԹ. զզկ. պէշկ. սկտ. 23

Կամուրջէն

1 50 ԳպԹ. պէշկ. զզկ. օրԹ. պէյլ. չնկ. գրչ. արնվ. պէպէք գնտ. ա. ր. հիսար 43
3 25 ԳպԹշ. պէշ. սկտ. զզկ. օրԹ. պէյլ. չէնկ. գրչ. արնվ. պէպ. գնտ. ա. ր. հիս. միրկ. գնլճ. սԹն. ենիք. բշպ. պէյզ. 23
9 15 Պշկ. զզկ. օրԹ. պէյլ. չէնկ. գրչ. արնվ. գնտ. ա. հիսար 44

Ուրբաթ եւ կիրակի օրերը

Կամուրջէն

2 — Պէշկ. ենք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենմ.
5 15 Էշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիսար միրկ. ենք. Թրպ. պէյքտ. մզպ. ենմ.
7 — Պէշկ. արնվ. միրկ. ենք. Թրպ. պէյքտ. մզպ. ենիմահ.
8 15 Պէշկ. օրԹ. արնվ. պէպէք ա. հիս. միրկ. ենք. Թրպ. պէյքտ. մզպ. ենմ.

Վոսփորէն

3 45 Ենմ. մզպ. պէյքտ. Թրպ. պէյք. բշպ. չպք. գնլճ ա. հիսար գնտ. վնք. չնկլ. պէյլ.
8 45 Ենմ. մզպ. պէյքտ. Թրպ. ենիք. միրկ. ր. հիսար պէպէք արնվ. գրչ. օրԹ. պէշկ.
10 15 Մզպ. պէյքտ. Թրպ. ենք. միրկ. պէշկ.
10 30 Մզպ. պէյքտ. Թրպ. պէյք. բշպ. չպքլ. գնլճ. ա. հիսար գնտ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զզկ. սկիւտար
11 30 Մզպ. պէյքտ. Թրպ. ենիք արնվ. գպԹշ.
11 40 Ուղղակի ՊէշիկԹաշ Արնավուտգեղէն

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Գշ. 27/9 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 28/10 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիաէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապուլուս-Շամ։
Եշ. 29/11 Սէվաստաբոլ ժամը 1ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 30/12 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 31/13 Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոռդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ
Ն. ՔԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Սեպտ. 9 Անգղիէ, Մարսիլիայէն։
» 11ին Մինկրելի, Պաթում և Թէօտոսիա։
» 15ին Պիրիճի Անտ. եպիրքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 9ին Անգղիէ. Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում։
» 11ին Մինկրելի ուղ. Մարսիլիա
» 16ին Պիրիճի ուղ. Մարսիլիա

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։

Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Բ. կարգ 175 ֆրանք Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալէն [illegible] վրայ 516 Թ ՌԸՊՊՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէստրիան	10500	Արրժ.րն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	ԱԹէնիան	2500
Ծորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Փասդոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վավօնիան	3700	Օբորդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 Մաքսատան հին տեղը

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Որք ամիսը երկու անգամ կըլքանին
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Ցիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	ՔաԹալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
ՈւլԹոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիրրիա	2935
ԷԹրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէպպօ	2181
Ուլանի	7269	Նէբպուրկ	16[illegible]4

Վերիա շոգենաւը, նաւապետ Քրէսէր, ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7 8 Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց 255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի Պօրտոյի, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ռամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	ՆէբԹիս	2400
Թէյպըը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարօս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլը	3000	Կասբըն	1500
ՄարիօԹիս	2500	Կիւյէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31. Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ